

ผลกระทบของการแก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
พ.ศ. 2542

Impact of The Amendment on Foreign Business act 1999



สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
พ.ศ. 2550

ผลกระทบของการแก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

Impact of The Amendment on Foreign Business act 1999



สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

พ.ศ. 2550

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

สารนิพนธ์

โดย

นางสาวนันทิยะ มหาเทียน

เรื่อง

ผลกระทบของการแก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์นเรศร์ เกษะประกร)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ทินวัฒน์ พุกกะมาน)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พันธุ์ทิพย์ ก.สายสุนทร)

ชื่องานวิจัยภาษาไทย : ผลกระทบของการแก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ
ของคนต่างด้าว พ.ศ 2542

ชื่องานวิจัยภาษาอังกฤษ : Impact of The Amendment on Foreign Business act
1999

ชื่อผู้วิจัย : นางสาวนันทิยะ มหาเทียน
Miss Nuntiya Mahathein

ชื่อคณะ: คณะนิติศาสตร์

สาขา: กฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศและธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อสถาบัน: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

รายชื่อที่ปรึกษา: อาจารย์ทินวัฒน์ พุกกะมาน

ปีการศึกษา: 2550



บทคัดย่อ

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า อยู่ในขั้นวิกฤติ เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ การยึดอำนาจจากรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มาตรการกันเงินสำรองระยะสั้น 30% และเหตุลอบวางระเบิดในกรุงเทพมหานคร ซึ่งล้วนมีผลกระทบต่อความมั่นใจของนักลงทุนต่างชาติเป็นอย่างมาก ทั้งการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์และการลงทุนโดยตรง (FDI)

ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก เพื่อพัฒนาการทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น การแก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะอาจมีผลกระทบในเชิงลบต่อเศรษฐกิจภายในประเทศซึ่งอย่าแ่ยอยู่แล้ว เนื่องจากปรากฏว่า นักลงทุนต่างชาติได้แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนว่าไม่เห็นด้วยหากจะมีการแก้ไขกฎหมายในเวลานี้ โดยมีความกังวลเป็นอย่างมากกับธุรกิจที่ได้ลงทุนไปแล้ว หรือธุรกิจที่กำลังตัดสินใจว่าจะมาลงทุน และจากการศึกษาวิจัยก็ได้พบว่าการแก้ไขพรบ.ประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวอาจมีผลกระทบต่อธุรกิจต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยอยู่แล้วแต่ไม่มากนัก แต่ผลกระทบต่อแนวโน้มการลงทุนในระยะข้างหน้าอาจมีมากกว่า การที่นักลงทุนยังคงไม่มั่นใจเกี่ยวกับรายละเอียดของร่างกฎหมายดังกล่าว อาจจะทำให้มีการตีความในลักษณะที่ว่ารัฐบาลส่งสัญญาณในเชิงลบต่อการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ และทำให้ต่างชาติลดความเชื่อมั่นที่มีต่อนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล ตลอดจน เป็นการสร้างแรงกดดันให้นักลงทุนในกรณีของนักลงทุนรายเดิมที่เข้าขายต้องปรับโครงสร้างใหม่ โดยส่งผลให้ต้องมีการลดสัดส่วนหุ้นที่ถืออยู่ให้กับนักลงทุนชาวไทย ซึ่งในบางกรณีจะประสบกับความลำบากในการหาผู้ที่สามารถรับซื้อหากหุ้นที่ต้องการขายมีจำนวนมาก และยังเป็นปัจจัยที่กระทบต่อการพิจารณาตัดสินใจของนักลงทุนรายใหม่ว่าจะลงทุนในประเทศไทยหรือไม่

สิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งคือการสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติ ตลอดจน การชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับนักลงทุนต่างชาติเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการลงทุนของเอกชนในอนาคต ซึ่งทางการไทยจำเป็นต้องเร่งทำการชี้แจงเรื่องดังกล่าวและสร้างความเข้าใจให้กับนักลงทุนต่างประเทศโดยเร็วที่สุด ควบคู่กับการออกมาตรการต่างๆที่จะเป็นการช่วยฟื้นฟูความเชื่อมั่นและสนับสนุนการลงทุนจากต่างชาติเพิ่มเติมในระยะต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาเพื่อทำสารนิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ทินวัฒน์ พุกกะมาน ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตรวจแก้ไขและให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนให้ข้อคิดเห็นที่มีคุณค่าแก่ผู้เขียนตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ และท่านอาจารย์สุรวิฑูร กิจกุลศล ท่านอาจารย์อรุรยา สิงห์สงบ ที่กรุณาให้คำปรึกษาในส่วนของหัวข้อสารนิพนธ์ อันเป็นหัวข้อที่น่าสนใจและมีความสำคัญ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เขียนและประเทศชาติอย่างมาก

ผู้เขียนขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยาเขตท่าพระจันทร์และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลต่างๆ เป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณเหล่าคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพทุกท่านที่ได้ให้ความรู้และคำปรึกษาแก่ผู้เขียนเสมอมา

นันทิยะ มหาเทียน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ

กิตติกรรมประกาศ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา.....	1
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	2

บทที่ 2 ผลกระทบของการบังคับใช้ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ต่อเศรษฐกิจและการลงทุนของประเทศไทย

2.1 สิทธิในการลงทุนของคนต่างด้าว.....	3
2.1.1 ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 281.....	4
2.1.2 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542	4
2.2 สภาพเศรษฐกิจในช่วงหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ.ฯ.....	5
2.3 ผลกระทบของ พ.ร.บ.ฯ ต่อการลงทุน.....	10
2.4 การประกอบกิจการของคนต่างด้าวในธุรกิจต้องห้าม.....	11
2.4.1 การถือหุ้นทางอ้อมโดยผ่านบริษัทโฮลดิ้ง : กรณีชินคอร์ป.....	11
2.4.2 การถือหุ้นผ่านนอมินี : กรณีชินคอร์ป	13

บทที่ 3	รูปแบบและโครงสร้างกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในต่างประเทศ	
3.1	แนวทางการกำกับการลงทุนของคนต่างชาติในประเทศที่พัฒนาแล้ว	16
3.1.1	แม่แบบกฎหมายสหรัฐอเมริกา	17
3.1.2	แม่แบบกฎหมายอังกฤษ	22
3.2	สรุปข้อแตกต่างในการควบคุมการลงทุนของคนต่างด้าวในต่างประเทศและประเทศไทย	32
บทที่ 4	ผลกระทบของการบังคับใช้ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข ต่อเศรษฐกิจและการลงทุนในอนาคต	
4.1	สาระสำคัญในการแก้ไข	34
4.2	ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการลงทุนในอนาคต	36
4.2.1	ผลกระทบจากการแก้ไขคำนิยามของคนต่างด้าว	36
4.2.1.1	ผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรง	36
4.2.1.2	ผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์	37
4.2.2	ผลกระทบจากการปรับเพิ่มบทกำหนดโทษ	38
4.2.3	ผลกระทบจากการปรับปรุงบัญชีธุรกิจที่ควบคุม	39
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	40
	บรรณานุกรม	
	ภาคผนวก	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่ตราออกมาใช้แทนประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 281 ซึ่งเป็นกฎหมายเก่าที่มีหลักการสงวนการประกอบธุรกิจไว้ไม่ให้คนต่างด้าวเข้ามาดำเนินการได้โดยง่าย อันเป็นการไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ การลงทุนและการค้าระหว่างประเทศในขณะนั้น¹

อย่างไรก็ดี นับตั้งแต่ วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับเป็นต้นมา ภาครัฐประสบปัญหาหลายประการในการที่จะบังคับใช้กฎหมายให้สัมฤทธิ์ผล เช่น กรณีการเข้ามาประกอบธุรกิจที่สงวนโดยอาศัยช่องว่างของกฎหมายในเรื่องคำนิยาม “คนต่างด้าว” ที่พิจารณาเฉพาะเรื่องสัดส่วนการถือหุ้น ซึ่งทำให้นิติบุคคลนั้นมีสถานะเป็นนิติบุคคลไทยและสามารถประกอบ ธุรกิจสงวนในบัญชีท้าย พ.ร.บ. ได้ ประกอบกับประเภทธุรกิจใหม่ในบัญชีท้ายบางธุรกิจมีกฎหมายกำกับดูแลอยู่แล้ว จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ในเรื่องคำนิยามคนต่างด้าวให้ครอบคลุมถึงเรื่องสิทธิการออกเสียง เพื่อให้คนต่างด้าวเข้ามาประกอบธุรกิจที่สงวนโดยอาศัยช่องว่างของกฎหมาย และปรับปรุงประเภทธุรกิจบัญชีท้ายเพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนในการกำกับดูแล

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าอยู่ในขั้นวิกฤติ เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ การยึดอำนาจจากรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มาตรการกั้นเงินสำรองระยะสั้น 30% และเหตุลอบวางระเบิดใน

¹ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติมีข้อความว่า “เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๘๑ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้ออกใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว และมีหลักการบางประการไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ การลงทุนและการค้าระหว่างประเทศในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวเสียใหม่ เพื่อส่งเสริมให้มีการแข่งขันในการประกอบธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับประเทศไทยโดยรวม ทั้งยังเป็นการดำเนินการให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

กรุงเทพมหานคร ซึ่งล้วนมีผลกระทบต่อความมั่นใจของนักลงทุนต่างชาติเป็นอย่างมาก ทั้งการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์และการลงทุนโดยตรง (FDI)

ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก เพื่อพัฒนาการทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น การแก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะอาจมีผลกระทบในเชิงลบต่อเศรษฐกิจภายในประเทศซึ่งย่ำแย่อยู่แล้ว เนื่องจากปรากฏว่า นักลงทุนต่างชาติได้แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนว่าไม่เห็นด้วยหากจะมีการแก้ไขกฎหมายในเวลานี้ โดยมี ความกังวลเป็นอย่างมากกับธุรกิจที่ได้ลงทุนไปแล้ว หรือธุรกิจที่กำลังตัดสินใจว่าจะมาลงทุน

ดังนั้น รายงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงผลกระทบจากการแก้ไข พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ทั้งในแง่มุมมองทางเศรษฐกิจและกฎหมาย เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการทบทวนถึงผลได้ผลเสียจากการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว พร้อมทั้งเสนอวิธีแก้ไขโดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ผลการบังคับใช้ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และการลงทุนภายในประเทศ
2. ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบและโครงสร้างกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ อเมริกา และอังกฤษ
3. ศึกษาและวิเคราะห์ผลดีผลเสียของการบังคับใช้ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 และอุปสรรคของพระราชบัญญัติดังกล่าว
4. ศึกษาและวิเคราะห์ผลการบังคับใช้ร่าง พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ที่จะมีผลกระทบต่อ การส่งเสริมการลงทุน การส่งออก การบริการ และการประกอบธุรกิจของคนไทยในอนาคตพร้อมข้อเสนอแนะและคำอธิบายในการปรับปรุงแก้ไข

บทที่ 2

ผลกระทบของการบังคับใช้ พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ต่อเศรษฐกิจและ
การลงทุนของประเทศไทย

2.1 สิทธิในการลงทุนของคนต่างด้าว

สิทธิของคนต่างด้าวที่มีความสำคัญในเชิงธุรกิจ ได้แก่ สิทธิในการลงทุนและสิทธิในการ
ครอบครองที่ดิน ในส่วนของการลงทุนนั้นมี พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542
เป็นกฎหมายแม่บท กฎหมายนี้กำหนดเงื่อนไขในการลงทุนของคนต่างด้าวในการเข้ามาประกอบ
กิจการในประเทศไทยสำหรับธุรกิจทุกประเภท แต่ในกรณีของธุรกิจที่มีกฎหมายกำหนดเงื่อนไขใน
การประกอบกิจการของคนต่างด้าวอยู่แล้ว เช่น พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2502 ซึ่งห้ามมิ
ให้คนต่างชาติถือหุ้นเกินร้อยละ 25 ในธนาคารพาณิชย์ไทย หรือ พ.ร.บ. การประกอบกิจการ
โทรคมนาคม พ.ศ. 2544 ซึ่งกำหนดให้นิติบุคคลที่ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม
ประเภทที่มีโครงข่ายเป็นของตนเองต้องมีหุ้นส่วนต่างชาติไม่เกินร้อยละ 49 เป็นต้น บทบัญญัติ
สำหรับการครอบครองที่ดินนั้นมีประมวลกฎหมายที่ดินเป็นกฎหมายแม่บท นอกจากนี้การประกอบ
ธุรกิจที่เป็นการร่วมงานกับภาครัฐ หรือที่เรียกว่า “ธุรกิจสัมปทาน” ยังต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด
ในสัญญาร่วมงานที่เกี่ยวข้องด้วย

สืบเนื่องจากการที่กฎหมายเหล่านี้ได้กำหนดสิทธิของนิติบุคคลไทยและนิติบุคคลต่างชาติไว้
ต่างกัน วิธีในการพิจารณาสัญชาติของนิติบุคคลจึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบังคับ
ใช้กฎหมายในทางปฏิบัติ

ก่อนปี พ.ศ. 2515 ไทยไม่มีมาตรการกีดกันการลงทุนของต่างชาติ แต่ เนื่องจากคน
ต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศจำนวนมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2515 จึงได้มีกฎหมายควบคุม
การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวขึ้นมาบังคับใช้ คือ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 281 ลงวันที่
24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 (ปว. 281) เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวใน
ประเทศไทยและเพื่อรักษาดุลอำนาจทางการค้าและเศรษฐกิจของประเทศ

ต่อมาได้มีการออกพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็น
กฎหมายที่ปรับปรุงแก้ไขขึ้นใหม่แทนประกาศของคณะปฏิวัติ เพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการบังคับ
ใช้มากขึ้น ดังที่จะศึกษาในรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 281

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 281 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 (ปว. 281) เป็นกฎหมายควบคุมการประกอบธุรกิจของชาวต่างชาติที่ไทยประกาศใช้เพื่อจำกัดสิทธิการลงทุนของต่างชาติฉบับแรก โดยคณะปฏิวัติในขณะนั้นได้พิจารณาเห็นว่า มีคนต่างด้าวเข้ามาประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับ จึงควรมีหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เพื่อรักษาดุลอำนาจทางการค้าและเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบกับประชาชนชาวไทยมีความสามารถทั้งในด้านวิชาการและกำลังเงินที่จะประกอบธุรกิจสาขาต่างๆ มากขึ้น และเพื่อให้การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างแท้จริง

ประกาศของคณะปฏิวัตินี้ได้จำกัดสัดส่วนหุ้นส่วนคนต่างด้าวในธุรกิจบัญชีแบบทำยกกฎหมายไว้ไม่เกินร้อยละ 49 ซึ่งคล้ายคลึงกับกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวที่บังคับใช้ในปัจจุบันและได้ระบุความหมายของคนต่างด้าวไว้ในข้อ 3 ของประกาศของคณะปฏิวัติไว้ดังนี้

“คนต่างด้าว” หมายถึง บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ซึ่งไม่มีสัญชาติไทย และให้รวมตลอดถึง

- (1) นิติบุคคล ซึ่งทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของบุคคลนั้นเป็นของคนต่างด้าว
- (2) นิติบุคคลซึ่งมีคนต่างด้าวเป็นหุ้นส่วน หรือเป็นสมาชิกตั้งแต่กึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้เป็นสมาชิก ไม่ว่าคนต่างด้าวนั้นจะลงทุนเท่าใด

2.1.2 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวที่ตราขึ้นมาบังคับใช้แทนประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 281 เพื่อให้ให้มาตรการในการควบคุมการประกอบธุรกิจของต่างชาติมีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยมีการแบ่งกลุ่มประเภทของธุรกิจที่ห้ามคนต่างด้าวเข้ามาลงทุนเป็น 3 บัญชี (ดูรายละเอียดบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ในภาคผนวกที่ 1) สำหรับธุรกิจในบัญชี 2 และบัญชี 3 แม้จะห้ามต่างชาติเข้ามาลงทุนแต่ก็สามารถขออนุญาตได้จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีสำหรับธุรกิจบัญชี 2 และจากคณะกรรมการการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวโดยการอนุมัติของอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าสำหรับธุรกิจบัญชี 3

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ให้นิยามความหมายของ “คนต่างด้าว” ไว้ดังนี้

- (1) บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย
- (2) นิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย
- (3) นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย และมีลักษณะดังต่อไปนี้
 - (ก) นิติบุคคลซึ่งมีหุ้นอันเป็นทุน² ตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นถือโดยบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือนิติบุคคลซึ่งมีบุคคลตาม (1) หรือ (2) ลงทุนมีมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น
 - (ข) ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียน ซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการเป็นบุคคลตาม (1)
- (4) นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งมีหุ้นอันเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นถือโดยบุคคลตาม (1) (2) หรือ (3) หรือนิติบุคคลซึ่งมีบุคคลตาม (1) (2) หรือ (3) ลงทุนมีมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น

ความหมายของคนต่างด้าวตามพ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวฯ คล้ายคลึงกับใน ปว . 281 ซึ่งหมายความว่าสัดส่วนหุ้นส่วนต่างชาติจะพิจารณาจากการถือหุ้นและการลงทุนโดยตรงเท่านั้น³ แต่จะต่างกันเพียงเล็กน้อยโดยที่กฎหมายฉบับใหม่ไม่มีเงื่อนไขว่านิติบุคคลที่มีสัญชาติไทยจะต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นที่เป็นคนไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เนื่องจากในทางปฏิบัติจำนวนผู้ถือหุ้นไม่มีผลอย่างใดต่อการเป็นเจ้าของหรือการมีอำนาจในการบริหารจัดการนิติบุคคลหากผู้ถือหุ้นไทยในนิติบุคคลนั้นถือหุ้นจำนวนน้อยมาก

2.2 สภาพเศรษฐกิจในช่วงหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ.ฯ

² ตามมาตรา 4 วรรค 3 “ทุน” หมายความว่า ทุนจดทะเบียนของบริษัทจำกัด หรือทุนชำระแล้วของบริษัทมหาชนจำกัดหรือเงินที่ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือสมาชิกนำมาลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคลนั้น

³ คณะกรรมการกฤษฎีกา เลขที่ 332/2535 บันทึกเรื่อง ความหมายของคำว่า “คนต่างด้าว” ตามข้อ 3 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 281 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 (กรณีบริษัท เอบีบี ดีส์ทรีบีวชั่น จำกัด)

พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ได้มีผลบังคับใช้ในปี 2543 ดังนั้น ใน การพิจารณาสภาพเศรษฐกิจนี้จะศึกษาในช่วงปี 2543-2547 ซึ่งสภาพเศรษฐกิจโดยรวมสามารถ พิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และองค์ประกอบซึ่ง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริโภคภาคเอกชน การใช้จ่าย ของรัฐบาล การลงทุน การ ส่งออกสินค้าและบริการ และการนำเข้าสินค้าและบริการ ซึ่ง 4 องค์ประกอบแรกจะมีผลต่อ GDP ใน ทิศทางบวก ในขณะที่การนำเข้าสินค้าและบริการจะมีผลต่อ GDP ในทิศทางตรงกันข้าม

ในการพิจารณาถึงระบบเศรษฐกิจโดยรวม ในทางเศรษฐศาสตร์สามารถพิจารณาราวๆได้ จากการขยายหรือหดตัวของ GDP ซึ่งพบว่าในช่วงปี 2543-2547 GDP มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่ม ขึ้นอยู่ที่ระดับประมาณ 4-9%

ปัจจัยแรกที่เป็นองค์ประกอบของ GDP คือ การบริโภคภาคเอกชน (Private Consumption) ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 2.7 ล้านล้านบาทในปี 2543 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่าง ต่อเนื่องจนมาอยู่ที่ระดับ 3.6 ล้านล้านบาทในปี 2547 ทั้งนี้ การบริโภคภาคเอกชนในช่วงปี 2543-2547 คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 56-57% ของ GDP

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจประการต่อมา คือ การใช้จ่ายของ รัฐบาล (Government Expenditure) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการเติบโตของ GDP อย่างไรก็ดีตามในกรณีของประเทศไทย การใช้จ่ายของรัฐบาลอาจถือว่าไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการ กำหนดทิศทางเศรษฐกิจมากนัก เนื่องจากมีสัดส่วนประมาณ 10-11% ของ GDP

การลงทุน (Investment) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดการเติบโตทางเศรษฐกิจ และมี ทิศทางเดียวกับ GDP ซึ่งในช่วงปี 2543-2547 การลงทุนมีอัตราเพิ่มขึ้นในระดับเลขสองหลักอย่าง

ปี	การบริโภค ภาคเอกชน	การใช้จ่าย ของ รัฐบาล	การลงทุน	การ ส่งออก สินค้าและ บริการ	การนำเข้า สินค้าและ บริการ	GDP ที่ยัง ไม่ได้หัก Statistical Discrepancy	Statistical Discrepancy	ผลิตภัณฑ์มวล รวม ภายในประเทศ (GDP)
2543	2,762,925	557,807	1,124,164	3,287,284	2,862,305	4,869,875	52,856	4,922,731
2544	2,941,012	581,117	1,237,089	3,380,750	3,047,574	5,092,394	41,108	5,133,502
2545	3,119,979	603,891	1,297,334	3,499,004	3,134,265	5,385,943	64,700	5,450,643
2546	3,388,461	635,251	1,477,507	3,886,566	3,485,272	5,902,513	26,462	5,928,975
2547	3,687,551	721,314	1,761,870	4,587,860	4,281,857	6,476,738	26,750	6,503,488

ต่อเนื่อง (ยกเว้นปี 2545 ที่ขยายตัวเพียง 4.87%)

ปัจจัยสุดท้ายที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงของ GDP คือ การส่งออกสุทธิ (Net Export) ซึ่งในช่วงปี 2543-2547 คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 4-8% (ตารางที่ 2.1-2.3)

ตารางที่ 2.1 ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ณ ราคาปัจจุบัน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 2.2 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

ปี	การบริโภคภาคเอกชน	การใช้จ่ายของรัฐบาล	การลงทุน	การส่งออกสินค้าและบริการ	การนำเข้าสินค้าและบริการ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)
2543	6.47	4.65	18.26	21.6	34.99	6.16
2544	6.45	4.18	10.05	2.84	6.47	4.28
2545	6.09	3.92	4.87	3.5	2.84	6.18
2546	8.61	5.19	13.89	11.08	11.2	8.78
2547	8.83	13.55	19.25	18.04	22.86	9.69

ที่มา : สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตารางที่ 2.3 สัดส่วนองค์ประกอบของ GDP

ปี	การบริโภคภาคเอกชน	การใช้จ่ายของรัฐบาล	การลงทุน	การส่งออกสุทธิ (Export-Import)	การส่งออกสินค้าและบริการ	การนำเข้าสินค้าและบริการ
2543	56.13	11.33	22.84	8.63	66.78	58.14
2544	57.29	11.32	24.1	6.49	65.86	59.37
2545	57.24	11.08	23.8	6.69	64.19	57.5
2546	57.15	10.71	24.92	6.77	65.55	58.78
2547	56.7	11.09	27.09	4.71	70.54	65.84

ที่มา : สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาระดับการเปิดประเทศ (Degree of Openness) หรือ $[(\text{Export} + \text{Import}) / \text{GDP}]$ พบว่ามีสัดส่วนประมาณ 120-130% ของ GDP นั้นหมายความว่าประเทศไทยในปัจจุบันเป็นระบบเศรษฐกิจที่ค่อนข้างเปิด และพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศเป็นสำคัญ (ตารางที่ 2.4)

ตารางที่ 2.4 ระดับการเปิดประเทศ (Degree of Openness)

ปี	ระดับการเปิดประเทศ (Degree of Openness)
2543	124.92
2544	125.22
2545	121.70
2546	124.34
2547	136.38

ที่มา : สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาวะการทำงานของประชากรในช่วงปี 2543-2547 พบว่าการจ้างงานในภาคเกษตรกรรมไม่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน แต่การจ้างงานนอกภาคเกษตรกรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในหลายสาขา ได้แก่ การผลิต การก่อสร้าง คำส่งและคำปลีก โรงแรมและภัตตาคาร เป็นต้น

นอกจากนี้จำนวนผู้ว่างงานในช่วงเวลาดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ จาก 1.2 ล้านคน ในปี 2543 มาอยู่ที่ระดับ 7.3 แสนคน ในปี 2547 ส่งผลให้อัตราการว่างงานในช่วงเวลาดังกล่าวลดลงจากระดับ 3.6% ในปี 2543 มาอยู่ที่ระดับ 2.1% ในปี 2547 ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าสถานการณ์ด้านแรงงานในช่วงปี 2543-2547 มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (ตารางที่ 2.5)

ตารางที่ 2.5 ภาวะการทำงานของประชากร

	2543	2544	2545	2546	2547
กำลังแรงงาน(Labor Force)	33,233.8	33,813.5	34,261.6	34,901.7	35,717.8
การจ้างงานรายสาขา	31,292.6	32,104.2	33,060.9	33,841.0	34,728.8
ภาคเกษตรกรรม	13,830.4	13,611.8	14,041.8	13,880.1	13,633.9
นอกภาคเกษตรกรรม	17,462.2	18,492.4	19,019.0	19,960.9	21,094.9
การผลิต	4,650.1	4,926.9	5,052.4	5,298.7	5,476.1
พลังงาน	112.1	98.3	88.5	94.8	100.4
การก่อสร้าง	1,503.9	1,645.2	1,786.6	1,880.7	2,080.4
ค้าส่งและค้าปลีก	4,373.7	4,687.6	4,945.6	5,199.2	5,540.3
โรงแรมและภัตตาคาร	1,810.2	1,918.0	2,043.1	2,147.2	2,255.9
การขนส่ง	964.2	1,004.7	1,008.8	1,049.6	1,100.4
สถาบันการเงิน	270.1	303.1	272.4	288.9	296.6

อสังหาริมทรัพย์	479.6	494.8	500.1	557.4	623.8
การบริหารราชการแผ่นดิน	1,102.8	1,014.1	973.9	954.0	994.0
การศึกษา	925.4	988.2	954.7	973.0	1,031.4
สาธารณสุขและสังคม	428.5	485.9	473.8	514.3	546.8
การบริการชุมชน สังคม และส่วน บุคคล	565.9	605.4	626.0	682.0	725.0
บริการคนรับใช้	213.0	254.3	233.0	255.6	243.0
อื่นๆ	62.8	65.8	60.0	65.5	80.8
จำนวนผู้ว่างงาน	1,193.6	1,123.9	822.8	754.2	739.2
อัตราการว่างงาน	3.6	3.3	2.4	2.2	2.1

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

2.3 ผลกระทบของ พ.ร.บ.๙ ต่อการลงทุน

พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 อาจมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจผ่านตัวแปรต่างๆ เช่น การลงทุน และการส่งออก ซึ่งจากตารางที่ 2.3 จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นการลงทุนหรือการส่งออกล้วนมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเนื่องจากมีสัดส่วนประมาณ 22-27% และ 60-70% ของ GDP ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยทั้ง 2 ตัวต่างมีทิศทางเดียวกันกับ GDP ดังนั้น หากสามารถทำให้การลงทุนหรือการส่งออกเพิ่มขึ้นได้ย่อมเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

การลงทุนในประเทศไทยอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ การลงทุนโดยภาครัฐ และการลงทุนโดยภาคเอกชน ซึ่งการลงทุนโดยภาคเอกชนยังแบ่งออกเป็นอีก 2 ประเภท คือ ลงทุนโดยภาคเอกชนในประเทศ และการลงทุนโดยภาคเอกชนต่างประเทศ ซึ่งในที่นี้จะพิจารณาเฉพาะการลงทุนโดยภาคเอกชนต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) เท่านั้น เนื่องจากเป็นการ

ลงทุนที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้ พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ในขณะที่การลงทุนอื่นๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ไม่น่าจะได้รับผลกระทบแต่อย่างใด

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศภาคเอกชน (FDI) ในช่วงปี 2538-2541 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ช่วงปี 2543-2547 ค่อนข้างคงที่ เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการลงทุนในธุรกิจภาคอุตสาหกรรม ในขณะที่บัญชีแนบท้ายของ พ.ร.บ. ฉบับนี้ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจภาคบริการ ดังนั้น ผลกระทบของการบังคับใช้ พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 อาจมีผลต่อ FDI ไม่มากนัก (ตารางที่ 2.6)

ตารางที่ 2.6 เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศภาคเอกชน (FDI) ในช่วงปี 2538-2547

	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547
เงินลงทุนโดยตรง จากต่างประเทศ สุทธิ (net FDI)	49,887	57,472	117,696	209,888	134,592	115,286	172,640	44,929	77,529	33,094
เงินลงทุนโดยตรง จากต่างประเทศ สุทธิ (FDI inflow)	75,991	99,733	165,143	284,938	200,742	256,282	398,519	322,189	317,718	304,111
เงินลงทุนโดยตรง จากต่างประเทศ สุทธิ (FDI outflow)	- 23,918	- 42,261	- 47,447	- 75,050	- 66,150	- 140,996	- 225,879	- 277,260	- 240,189	-271,017
เงินลงทุนโดยตรง จากต่างประเทศ สุทธิภาคบริการ	2,186	3,162	9,079	11,475	18,207	18,696	6,922	27,416	- 556	9,078

ที่มา : สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.4 การประกอบกิจการของคนต่างด้าวในธุรกิจต้องห้าม

ในปัจจุบันผู้ประกอบการต่างชาติสามารถเข้ามาประกอบธุรกิจในธุรกิจต้องห้ามในเกือบทุกสาขาในทางปฏิบัติ ทั้งในลักษณะที่ถูกกฎหมายโดยการถือหุ้นทางอ้อม และในลักษณะที่ผิดกฎหมายโดยการถือหุ้นผ่านนอมินี โดยในที่นี่จะขอกล่าวถึงเฉพาะธุรกิจบริการ เนื่องจากเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญซึ่งมีข้อถกเถียงกันมากที่สุดในบรรดาบัญชีแนบท้ายทั้ง 3 ประเภท และจากข้อมูลการตรวจสอบสัญชาติของบริษัทต่างๆ พบว่า ผู้ประกอบการต่างชาติมีส่วนแบ่งตลาดในสัดส่วนที่สูงมากในหลายธุรกิจบริการซึ่งห้ามต่างชาติประกอบกิจการ เช่น ร้อยละ 82 ในธุรกิจ

โทรศัพท์มือถือ (2 ราย) ร้อยละ 75 ในธุรกิจไฮเปอร์มาร์เก็ต (3 ราย) ร้อยละ 44 ในธุรกิจโลจิสติกส์ (5 ราย) และร้อยละ 33 ในธุรกิจไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (3 ราย)⁴

2.4.1 การถือหุ้นทางอ้อมโดยผ่านบริษัทโฮลดิ้ง : กรณีชินคอร์ป

ดังที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้แล้วว่าเนื่องจาก พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 พิจารณาหุ้นส่วนต่างชาติเฉพาะการถือหุ้นทางตรง ทำให้ผู้ลงทุนต่างชาติสามารถถือหุ้นทางอ้อมผ่านบริษัทโฮลดิ้งที่มีสัญชาติไทยได้ เพื่อเพิ่มสัดส่วนของทุนและอำนาจในการบริหารในทางปฏิบัติ

การกระทำดังกล่าวมีอยู่อย่างแพร่หลายในธุรกิจบริการที่มีข้อห้ามมิให้คนต่างด้าวถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 49 ดังเช่นกรณีการเข้าซื้อ บมจ. ชิน คอร์ปอเรชั่น (ชินคอร์ป) นั้น เทมาเส็ก (Temasek Holdings) ของรัฐบาลสิงคโปร์ถือหุ้นทางอ้อมในหลายระดับชั้นของห่วงโซ่การถือหุ้น (ownership chain) ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทชินคอร์ป ซึ่งเป็นบริษัทโฮลดิ้ง ถือหุ้นในบริษัทลูกที่ประกอบธุรกิจด้านบริการซึ่งเป็นธุรกิจที่สงวนไว้สำหรับเฉพาะคนไทยตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว อันได้แก่ บริษัท เอไอเอส จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบกิจการบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบกิจการโทรทัศน์ บริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด ซึ่งประกอบธุรกิจดาวเทียม และบริษัท ไทยแอร์เอเชีย จำกัด ซึ่งประกอบกิจการสายการบิน

หาก บมจ. ชิน คอร์ปอเรชั่น จะขายหุ้นให้แก่เทมาเส็กโดยตรงนั้น จะทำให้มีสัดส่วนการถือหุ้นของบุคคลต่างชาติถึงร้อยละ 90 ซึ่งจะทำให้บริษัทมีสถานภาพเป็นนิติบุคคลต่างด้าวทันที ทำให้ไม่สามารถประกอบธุรกิจบริการทุกประเภทตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงต้องมีการตั้งบริษัทโฮลดิ้งขึ้นมาหลายบริษัท ได้แก่ บริษัท Cedar Holdings, บริษัท Aspen Holdings และบริษัท Cypress Holdings ในหลายลำดับชั้นของการถือหุ้น เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ บมจ. ชิน คอร์ปอเรชั่น เป็นนิติบุคคลต่างด้าว

วิธีการหลีกเลี่ยงมิให้บริษัท Cedar Holdings เป็นนิติบุคคลต่างด้าวโดยให้บริษัท Cypress Holdings ซึ่งเป็นบริษัทในเครือบริษัท Temasek Holdings ถือหุ้นในบริษัท Cedar Holdings เพียงร้อยละ 48.99 และจัดตั้งบริษัทสัญชาติไทย คือบริษัทกุหลาบแก้ว ถือหุ้นสูงถึงร้อยละ 41.1 และให้ธนาคารไทยพาณิชย์ถือหุ้นอีกร้อยละ 9.9 รวมแล้วเป็นร้อยละ 51.1 ก็จะทำให้บริษัท Cedar Holdings มีสัญชาติเป็นนิติบุคคลไทย แม้บริษัทกุหลาบแก้วจะมีคนไทย 2 คนถือหุ้นเกินกึ่งหนึ่งคือ

⁴ เตือนเด่น นิคมบริรักษ์, การประกอบกิจการของบริษัทต่างชาติในประเทศไทย, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, กรุงเทพฯ, 2549, หน้า vi

ร้อยละ 51 แต่เป็นการถือหุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งตามข้อบังคับของบริษัทระบุว่าหุ้นบุริมสิทธิ 10 หุ้นออกเสียงได้เพียง 1 เสียง การถือหุ้นของคนไทย 2 คนจึงมีสิทธิออกเสียงได้ไม่เกินร้อยละ 10 ทำให้หุ้นส่วนไทยไม่มีอำนาจในการบริหารจัดการบริษัท พฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องถึงการถือหุ้นในลักษณะนอมินี (ซึ่งผิดกฎหมาย) ที่ชัดเจนซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

สำหรับเหตุผลในการตั้งบริษัท Aspen Holdings ขึ้นมาถือหุ้นใน บมจ. ซิน คอร์ปอเรชั่น อีกบริษัทหนึ่ง โดยบริษัทดังกล่าวมีสถานะภาพเป็นนิติบุคคลต่างชาติเนื่องจากมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่รายเดียวคือ บริษัท Anderton Investment ซึ่งถือหุ้นโดยบริษัท Temasek Holdings การกระทำดังกล่าวอาจเนื่องมาจากบริษัท Temasek Holdings ต้องการจะใช้สิทธิในการลงทุนของชาวต่างชาติได้อย่างเต็มที่ โดยการถือหุ้นส่วนเต็มเพดานการถือหุ้นของชาวต่างชาติคือร้อยละ 49⁵

โครงสร้างการถือหุ้นที่ซับซ้อนทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่า แนวทางการพิจารณาสัญชาติของบริษัทต่างชาติในประเทศไทยภายใต้กฎหมายควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว โดยใช้สัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติเฉพาะในลำดับขั้นเดียวไม่สามารถสะท้อนถึงอำนาจการควบคุมและอำนาจในการบริหารกิจการที่แท้จริงได้

2.4.2 การถือหุ้นผ่านนอมินี : กรณีชินคอร์ป

นอกจากการถือหุ้นผ่านบริษัทโฮลดิ้งที่เป็นนิติบุคคลไทยแล้ว บริษัทต่างชาติอาจใช้วิธีให้บุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทยถือหุ้นแทนให้ โดยผู้หุ้นแทนดังกล่าวจะเป็นผู้ถือหุ้นทางนิตินัยเท่านั้น หากแต่มีได้มีอำนาจในการบริหารจัดการหรือได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ตามสัดส่วนของการถือหุ้นทางนิตินัยแต่อย่างใด เช่นในกรณีของบริษัทกฤษหาลาบแก้ว ซึ่งนอกจากจะจำกัดสิทธิในการออกเสียงของผู้ถือหุ้นไทยแล้ว ผู้ถือหุ้นไทย 2 รายที่ถือหุ้นรวมกันร้อยละ 51 กลับได้เงินปันผลเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น ในขณะที่บริษัท Temasek Holdings ซึ่งมีหุ้นส่วนเพียงร้อยละ 49 กลับได้ส่วนแบ่งเงินปันผลสูงถึงร้อยละ 97 พฤติกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหุ้นส่วนไทยเป็นเพียงตัวแทนของผู้ถือหุ้นต่างชาติเท่านั้น⁶

⁵ ม้านอก และม้านอกกรอบ. 2549. บทวิเคราะห์ 25 ประเด็นหลักในศิลปะโอเวอร์กลุ่มชินคอร์ป. กรุงเทพฯ : Openbooks

⁶ ในปี พ.ศ. 2534 กรมทะเบียนการค้าเคยขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นเกี่ยวกับความถูกต้องของข้อกำหนดของ บริษัท เอบีบี ดิสทริบิวชั่น จำกัด ซึ่งยื่นขอจดทะเบียนบริษัท โดยกำหนดให้ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิซึ่งเป็นคนไทยได้รับผลตอบแทนเพียงหุ้นละ 50 สตางค์ ซึ่งเป็นอัตราที่

การดำเนินการให้คนไทยถือหุ้นแทนนั้นอาจอาศัยการโอนลอยหุ้น ซึ่งใช้ได้ทั้งกรณีซื้อขาย แลกเปลี่ยนและให้ วิธีปฏิบัติคือ นอมินีคนไทยซึ่งมีชื่อแสดงว่า เป็นเจ้าของหุ้นจะลงลายมือชื่อสลัก หลังใบหุ้นโดยระบุว่า เป็นผู้โอนแต่ไม่ระบุชื่อผู้รับโอนแล้วมอบใบหุ้นให้กับหุ้นส่วนต่างชาติ ซึ่งสามารถที่จะระบุชื่อของผู้รับโอนได้เองในภายหลังทำให้หุ้นดังกล่าวเสมือนเป็นทรัพย์สินของผู้ลงทุน

การถือหุ้นของต่างชาติโดยผ่านนอมินีที่เป็นคนไทยในลักษณะดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่มีอยู่ อย่างแพร่หลาย ซึ่งการตรวจสอบการถือหุ้นผ่านนอมินีกระทำได้ไม่ยากนัก โดยอาจพิจารณาได้จากข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจในการบริหารจัดการของบริษัท ดัง รายละเอียดแสดงในตารางต่อไปนี้

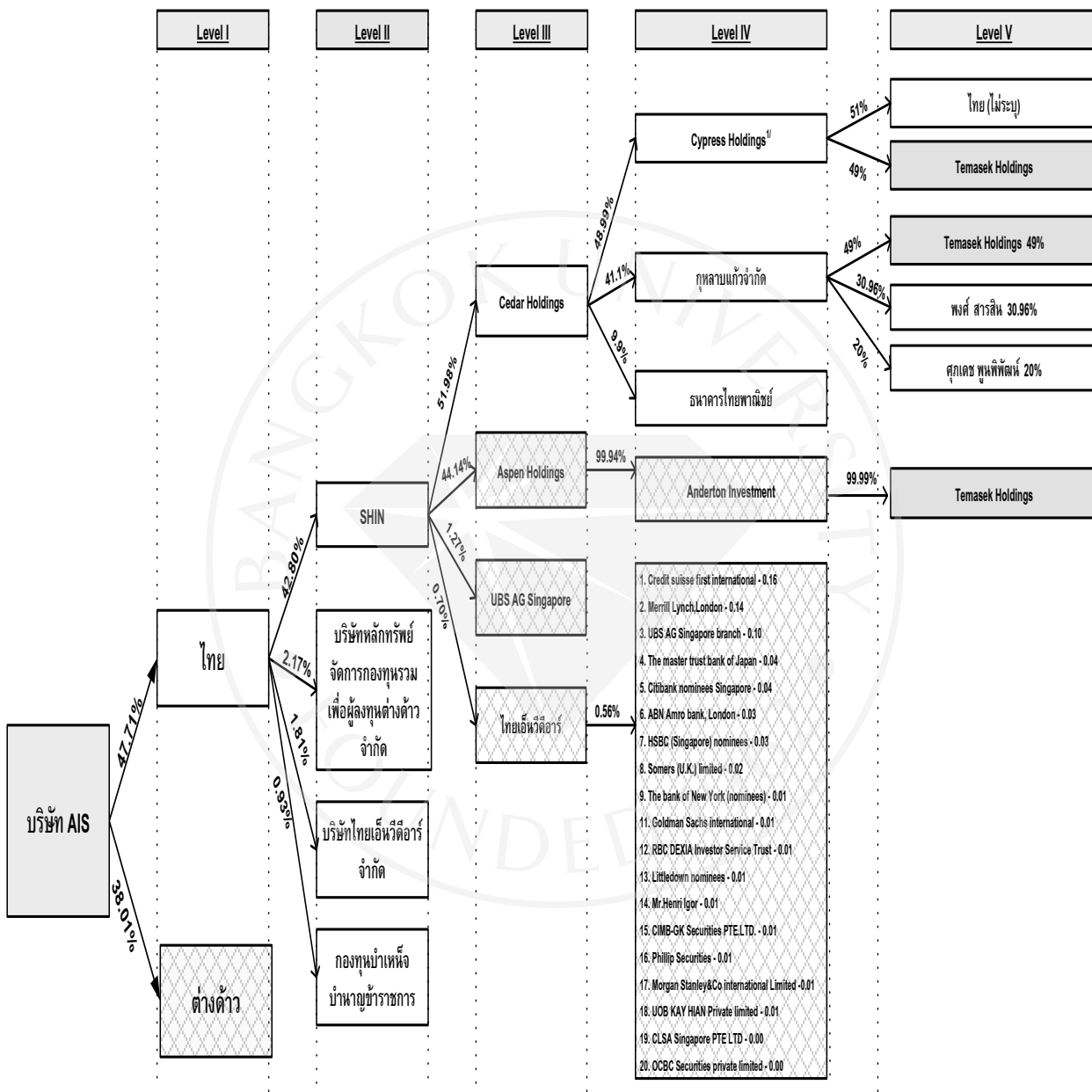
ข้อมูลที่ใช้ประกอบในการพิจารณาสัญชาติของผู้ที่มีอำนาจในการควบคุมบริษัทในทางปฏิบัติ

ลำดับที่	ข้อมูลที่บ่งบอกถึงอำนาจการควบคุมบริษัท	แหล่งข้อมูล/เอกสารประกอบการจดทะเบียน
1	สัญชาติของกรรมการที่มีอำนาจลงลายมือชื่อแทนบริษัท	<ul style="list-style-type: none"> - หนังสือรับรอง - ข้อบังคับของบริษัท - บัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นของบริษัท - แบบ บมจ.005 (กรณีบริษัทมหาชนจำกัด)
2	สัญชาติของผู้ถือหุ้นสามัญ (Voting share) ที่มีหุ้นข้างมาก	<ul style="list-style-type: none"> - หนังสือบริคณห์สนธิ - ข้อบังคับบริษัท - บัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นบริษัท
3	สัญชาติของผู้ดำเนินการก่อตั้งบริษัท	<ul style="list-style-type: none"> - หนังสือบริคณห์สนธิ
4	สัญชาติผู้ได้รับสิทธิประโยชน์ของบริษัท (เงินปันผล)	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อบังคับบริษัท
5	อาชีพของผู้ถือหุ้นไทยรายใหญ่ (ว่าเป็น ทนายความหรือโบรกเกอร์หรือไม่)	<ul style="list-style-type: none"> - บัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นของบริษัท

ต่ำกว่าเงินฝากธนาคาร โดยกระทรวงพาณิชย์มีความเห็นว่าผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิดังกล่าวน่าจะมีเจตนา แอบแฝง แต่คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่าเป็น เนื่องจากมาตรา 200 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์กำหนดให้สามารถมีการทำความตกลงกันในเรื่องหุ้นบุริมสิทธิระดับบริษัทได้ การ กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินปันผลสำหรับหุ้นบุริมสิทธิจึงไม่ขัดกับกฎหมาย

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

รูปที่ 1 โครงสร้างการถือหุ้นของบริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) (AIS)
(ข้อมูลผู้ถือหุ้น ณ วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2549)



ที่มา : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

บทที่ 3

รูปแบบและโครงสร้างกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในต่างประเทศ

นโยบายและมาตรการในการควบคุมการลงทุนของต่างชาติในต่างประเทศนั้นมีการจำกัดสิทธิของคนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจเช่นกัน หากแต่มิได้มีลักษณะครอบจักรวาลดังเช่นในประเทศไทย คนต่างด้าวมักจะถูกจำกัดสิทธิเฉพาะในบางสาขาธุรกิจเท่านั้น เช่น ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศที่มีจำกัด การครอบครองที่ดิน หรือธุรกิจสื่อที่มีผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง ที่สำคัญคือ การบังคับใช้กฎหมายในต่างประเทศมีความเข้มงวดและจริงจังมากกว่าในประเทศไทย แต่ในขณะเดียวกัน กฎหมายก็มักจะเปิดช่องให้มีการใช้ดุลยพินิจในการผ่อนปรนให้ต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนได้หากเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยรวม เช่น ในกรณีที่ผู้ประกอบการในประเทศผูกขาดตลาด เป็นต้น

3.1 แนวทางการกำกับการลงทุนของคนต่างชาติในประเทศที่พัฒนาแล้ว

โดยทั่วไปประเทศที่พัฒนาแล้วจะไม่มีกฎหมายแม่บทที่จำกัดหุ้นส่วนต่างชาติ แต่จะมีกฎหมายเฉพาะรายสาขาบริการไม่กี่สาขาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศที่มักมีบทบัญญัติเกี่ยวกับคำนิยามและข้อจำกัดการถือหุ้นของคนต่างชาติ เช่น ในสหรัฐอเมริกาจะจำกัดหุ้นส่วนต่างชาติเฉพาะสำหรับกิจการโทรคมนาคม การเดินเรือ และการบิน ส่วนในประเทศอังกฤษจะใช้มาตรการอื่นๆ ในการถ่วงดุลการลงทุนจากต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการในการเข้าเมืองและมาตรการในการจัดตั้งองค์กรธุรกิจ เหล่านี้เป็นต้น

แนวทางในการกำกับการลงทุนของประเทศอเมริกาและอังกฤษนั้นมีประสิทธิภาพในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ในขณะเดียวกันยังสามารถคุ้มครองธุรกิจภายในประเทศที่ต้องการสงวนไว้ได้ โดยไม่ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อนักลงทุนต่างชาติว่ามีนโยบายปิดกั้นการค้าเสรีในหลาย ๆ ธุรกิจ ดังนั้นจึงควรที่จะนำมาศึกษาเปรียบเทียบเพื่อเป็นตัวอย่างในการพัฒนาทั้งในแง่ตัวบทกฎหมายและในทางปฏิบัติสำหรับประเทศไทย ซึ่งมีความจำเป็นต้องพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก และในขณะเดียวกันก็ยังคงดูแลผู้ประกอบการภายในประเทศ ที่ยังขาดศักยภาพในการแข่งขันอีกด้วย

3.1.1 กฎหมายของสหรัฐอเมริกา

กฎหมายของสหรัฐที่ใช้กับการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวมีอยู่ด้วยกัน 2 ระดับ ตั้งแต่ระดับกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายของสหพันธรัฐ (Federal Law) กับในระดับกฎหมายของมลรัฐ (State Law) ซึ่งล้วนแต่เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ให้คนต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจในสหรัฐปฏิบัติ⁷ รวมถึงพันธกรณีระหว่างประเทศที่สหรัฐมีอยู่ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศหรือภายใต้สนธิสัญญาที่สหรัฐทำไว้กับรัฐ หรือกับองค์การระหว่างประเทศอื่น ดังจะกล่าวต่อไปนี้

กล่าวโดยทั่วไป แม้ว่าจะระบบกฎหมายของสหรัฐจะเป็นระบบเปิดแบบเสรีนิยมทั้งในแง่การค้าและการลงทุนก็ตาม⁸ แต่ก็มีใช่เป็นการเปิดเสรีแบบไม่มีขอบเขตจำกัด ตรงกันข้ามกลับมีกฎหมายจำกัดสิทธิในการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวอยู่หลายฉบับ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับการขนส่งภายในประเทศ จะสงวนสิทธิในเรื่องของเส้นทางเดินเรือภายในประเทศไว้ให้กับเรือที่ชักธงสหรัฐเท่านั้น ที่จะประกอบธุรกิจเดินเรือภายในประเทศได้ นอกจากนี้ ยังห้ามมิให้คนต่างด้าวเป็นเจ้าของกิจการหรือดำเนินการควบคุมการขนส่งทางอากาศ รวมทั้งยังมีบทบัญญัติสงวนสิทธิในการให้บริการเดินอากาศภายในประเทศให้กับเครื่องบินขนส่งของสหรัฐเท่านั้น

ในการวิเคราะห์ จึงอาจแยกเป็นสองระดับ คือ ข้อจำกัดการลงทุนของคนต่างด้าวตามกฎหมายสหพันธรัฐ กับข้อจำกัดการลงทุนของคนต่างด้าวตามกฎหมายมลรัฐ

(1) ข้อจำกัดตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายของสหพันธรัฐ

โดยที่ กฎหมายรัฐธรรมนูญสหรัฐเป็นกฎหมายสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ดังนั้นกฎหมายของมลรัฐ จึงไม่อาจขัดหรือแย้งกับกฎหมายของสหพันธรัฐหรือขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ ได้ ทั้งนี้เป็นไปตามทฤษฎีความอยู่เหนือของกฎหมายสหพันธรัฐ (Federal preemption doctrine) ซึ่งเกิดจากอำนาจตามกฎหมายรัฐธรรมนูญของสหรัฐที่เป็นกฎหมายสูงสุด⁹ ตัวอย่างที่พบ คือ ในปี ค.ศ.2000 ศาลสูงสุดของสหรัฐ (Supreme Court) ตัดสินให้กฎหมายของมลรัฐ Massachusetts ที่มีบทบัญญัติจำกัดอำนาจหน่วยงานของตนในการซื้อหรือขายบริการจากบริษัทที่ทำธุรกิจกับพม่า เป็นกฎหมายที่อาจใช้บังคับได้ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวขัดกับหมายของสหพันธรัฐที่เกี่ยวกับการลงทุนของต่างชาติซึ่งประธานาธิบดีสหรัฐมีอำนาจและดุลพินิจที่กว้างขวางในการฟ้องร้องรัฐอื่นหรือใช้มาตรการตอบโต้ต่อรัฐอื่น กฎหมายของมลรัฐ Massachusetts (Congress)ที่จะให้กฎหมายของมลรัฐมีผลเป็นการก้าวท้าวอำนาจประธานาธิบดีสหรัฐ

⁷ ประสิทธิ์ เอกบุตร, ผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542, สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ, 2548, หน้า 90

⁸ Statement on Foreign Direct Investment Policy (U.S. Department of Treasury, December 26, 1991)

⁹ ดู ประสิทธิ์ เอกบุตร, อ้างแล้ว, หน้า 91

ในแง่รูปแบบ กฎหมายของสหรัฐฯ มีบทจำกัดเสรีภาพและควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว อยู่ด้วยกัน 4 ประเภทธุรกิจ คือ

1. อสังหาริมทรัพย์
2. ทรัพยากรธรรมชาติ
3. การก่อตั้งและการควบกิจการโดยคนต่างด้าวในธุรกิจการบิน การกระจายเสียง และการเดินเรือ
4. การจ้างงานคนต่างด้าว

อย่างไรก็ดี มาตรา XIV.1 รัฐธรรมนูญ ก็ได้วางหลักการคุ้มครองเท่ากันตามกฎหมาย (Equal Protection of laws) ซึ่งคนต่างด้าวที่อยู่ในดินแดนของสหรัฐฯ ก็จะได้รับ ความคุ้มครองที่เท่ากันตามกฎหมายนี้ด้วย การคุ้มครองที่เท่ากันตามกฎหมายนี้ย่อมใช้ กับนิติบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาประกอบธุรกิจในสหรัฐฯ ด้วย โดยนิติบุคคลต่างด้าวจะได้สิทธิและมีพันธกรณีที่เท่าเทียมกันกับนิติบุคคลของสหรัฐฯ ดังนั้นกฎหมายของมลรัฐจะขัดหรือแย้งกับหลักการข้อนี้ไม่ได้ หากขัด ศาลสูงของสหรัฐฯ ก็ชอบที่จะตัดสินให้กฎหมายของมลรัฐตกไปได้

ในส่วนของกฎหมายในระดับสหพันธรัฐ (Federal regulatory scheme) แม้จะไม่มีกฎหมายของสหพันธรัฐกำหนดไว้โดยตรงที่จะใช้กับการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติก็ตาม แต่ก็มีกฎเกณฑ์ในการจำกัดและควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในหลายด้าน เช่น การจำกัดสาขาหรือประเภทธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวทำ การกำหนดให้คนต่างด้าวต้องเปิดเผยข้อมูลในการประกอบธุรกิจของตน รวมถึงการทบทวนการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวหากมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติ โดยส่วนใหญ่มักจะเป็นข้อจำกัดในการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ในเรื่องของการเดินเรือ การบิน การคมนาคม การใช้ประโยชน์จากที่ดิน การควบคุมทรัพยากรพลังงาน การธนาคาร การเข้าทำสัญญาของรัฐบาล¹⁰

2) ข้อจำกัดตามกฎหมายในระดับมลรัฐ

โดยที่ ตามรูปแบบการปกครองของสหรัฐอเมริกา เป็นรูปแบบที่มลรัฐมีอำนาจในการตรากฎหมายของตนเอง ดังนั้น กฎหมายของแต่ละรัฐจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกันและจะมีความแตกต่างกันตามแนวนโยบายการบริหารในแต่ละมลรัฐ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า กฎหมายในระดับมลรัฐของสหรัฐฯ ที่ใช้กับผู้ ประกอบธุรกิจที่เป็นคนต่างด้าวนั้นมีความแตกต่างกัน ในบางมลรัฐก็เปิดเสรีต้อนรับนักลงทุนต่างชาติอย่างกว้างขวาง แต่ในบางมลรัฐอาจมีข้อกีดกันและข้อจำกัดสิทธิคนต่างด้าวมากมาย

ตัวอย่างกฎหมายของมลรัฐที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจอย่างมากของสหรัฐฯ คือกฎหมายของมลรัฐนิวยอร์ก ที่มีจุดประสงค์ที่จะคุ้มครองผู้ประกอบการพื้นเมือง (Domestic corporations)

¹⁰ Shawn C. Conway, "Update on foreign investment regulations in the US", International Company and Commercial Law Review, 1990, p.92-96

จากการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมจากต่างด้าว (Foreign) ซึ่งคำๆ นี้มีความหมายความกว้าง ไม่ว่าจะ เป็นบริษัทที่ก่อตั้งขึ้นในมลรัฐอื่นของสหรัฐฯ หรือจะเป็นบริษัทต่างด้าวที่ตั้งขึ้นในประเทศอื่นก็ตาม โดยเหตุนี้ บริษัทต่างด้าวรายใดประสงค์จะเข้ามาประกอบธุรกิจในมลรัฐนิวยอร์กก็จะต้องทำ การขออนุญาตด้วยการกรอกแบบฟอร์มในใบขออนุญาตด้วยการกรอกแบบฟอร์มในใบอนุญาตต่อ หน่วยงานของรัฐ (Department of state) หากไม่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจแล้วก็จะทำให้นิติ บุคคลต่างด้าวนั้นไม่สามารถอาศัยกระบวนการยุติธรรมของมลรัฐนิวยอร์กในระบับข้อพิพาทใดๆ หรือขอความคุ้มครองตามกฎหมายของนิวยอร์กได้ ทั้งนี้จนกว่านิติบุคคลนั้นจะยอมจ่ายหรือชดใช้ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และ ภาษีต่างๆ เสียก่อนแล้วเท่านั้น ทั้งนี้แม้ว่าการเข้าไปประกอบธุรกิจของ คนต่างด้าวในนิวยอร์กอาจจะต้องได้รับอนุญาตก่อนก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจาก มาตรา 1 วรรค 8 ข้อ 3 รัฐธรรมนูญสหรัฐฯมีข้อกำหนดว่าด้วยการพาณิชย์ (Commercial Clause) วางหลักคุ้มครองการ ประกอบธุรกิจระหว่างมลรัฐ และ ธุรกิจต่างด้าว (Interstate and foreign commerce) เอาไว้นั่นเอง จึงทำให้ผู้ประกอบการประเภทนี้ซึ่งมีความเป็นต่างด้าวตามกฎหมายของนิวยอร์ก สามารถเข้าไป ประกอบธุรกิจได้โดยไม่ต้องอาศัยใบอนุญาตและไม่อาจนำกฎหมายของมลรัฐนิวยอร์ก มาหวงห้าม การประกอบธุรกิจระหว่างมลรัฐหรือธุรกิจระหว่างประเทศได้ แต่การใช้สิทธิทางศาล ของ ผู้ประกอบการต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจโดยไม่ได้รับอนุญาตในมลรัฐนิวยอร์กนั้น จะถูกจำกัด มีอาจ ใช้สิทธิได้

สำหรับกฎหมายของมลรัฐอื่น บางมลรัฐก็มีความเข้มงวดในการควบคุมธุรกิจของคนต่าง ด้าวมาก บางมลรัฐก็มีความเข้มงวดน้อย สุดแต่ความจำเป็นและนโยบายทางบริหารของแต่ละ มลรัฐ ที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น การวิเคราะห์ถึงกฎหมายของมลรัฐจึงไม่ใช่ตัวบ่งชี้หรือดัชนีชี้วัดที่มี ulyสำคัญต่อการพิจารณาแม่แบบกฎหมายในต่างประเทศที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของคนต่าง ด้าว เป็นแต่ เพียงแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ที่กฎหมายประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวอาจมีข้อ ห้ามหรือข้อจำกัดสิทธิในการประกอบธุรกิจเพื่อประโยชน์ในการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามและ ประเมินผลการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถตั้งข้อจำกัดต่างๆ ได้นั่นเอง และ ไม่ถือเป็นสิ่งที่ขัดต่อกฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก หากสมาชิกนั้นไม่ได้ผูกพันที่ จะเปิดเสรีให้ได้ถึง ระดับนั้น

ตัวอย่างการพิจารณาการถือหุ้นของต่างชาติภายใต้กฎหมายการควบรวมธุรกิจและกฎหมายการ ประกอบกิจการโทรคมนาคมของอเมริกา

กฎหมาย Exon-Florio ไม่ได้มีข้อกำหนดว่า การควบรวมกิจการ (Mergers) การซื้อ กิจการ (Acquisitions) และการครอบครองกิจการ (Takeovers) โดยบริษัทต่างชาติ ในลักษณะใด ที่ควรมีการตรวจสอบ ทำให้มีการถกเถียงกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้ต่างๆ ของรัฐบาล โดยกระทรวงการคลังมีความเห็นว่าควรที่จะจำกัดเฉพาะในกรณีที่ต่างชาติเข้ามามี หุ้นส่วนเกินครึ่งหนึ่งของกิจการภายในประเทศเนื่องจากทำให้คนต่างด้าวมีอำนาจในการบริหาร จัดการ ในขณะที่รัฐสภาไม่เห็นด้วยเนื่องจากต้องการคงอำนาจในการตรวจสอบการลงทุนของคน

ต่างตัวในวงกว้าง อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติอเมริกามีได้ใช้กฎหมายนี้ในการกีดกันการค้าซื้อกิจการภายในประเทศโดยนักลงทุนจากต่างประเทศยกเว้นในกรณีของธุรกิจค้าอาวุธ เนื่องจากการรวบรวมธุรกิจโดยทั่วไปไม่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ¹¹

แม้กฎหมาย Exon-Florio จะไม่มีความชัดเจนในเรื่องของวิธีการพิจารณาอำนาจในการบริหารจัดการของบริษัทต่างตัว แต่กฎหมายในรายสาขา เช่น กฎหมายว่าด้วยกิจการโทรคมนาคมกลับมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีในการพิจารณาสัญชาติของบริษัทที่ชัดเจนมากกว่า

มาตรา 310 ของ The Communications Act of 1934 ได้กำหนดข้อจำกัดสำหรับการออกใบอนุญาตสำหรับผู้ซื้อใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมและสถานีวิทยุดังนี้

Section 310 (a) : ห้ามรัฐบาลของต่างประเทศหรือผู้แทนเป็นผู้ถือใบอนุญาตฯ แต่กฎหมายไม่ได้ห้ามการถือหุ้นทางอ้อมโดยผ่านบริษัทโฮลดิ้ง ในกรณีหลังนี้สงวนสิทธิ์ที่จะให้หรือไม่ให้ใบอนุญาตได้ขึ้นอยู่กับว่าการครอบครองของรัฐบาลต่างชาติมีผลกระทบต่อผลประโยชน์สาธารณะหรือไม่

Section 310 (b)(1) : ห้ามบุคคลธรรมดาที่มีได้มีสัญชาติอเมริกันประกอบกิจการโทรคมนาคม แต่ไม่ได้ห้ามการถือหุ้นทางอ้อมดังเช่นใน Section 310 (a)

Section 310 (b)(2) : ห้ามนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศประกอบกิจการโทรคมนาคมแต่ไม่ได้ห้ามการถือหุ้นทางอ้อมดังเช่นใน Section 310 (a)

Section 310 (b)(3) : ห้ามบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลต่างชาติถือหุ้นในผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมเกินกว่าร้อยละ 20 ของหุ้นทั้งหมด เพดานการถือหุ้นดังกล่าวบังคับใช้ในกรณีที่ผู้ลงทุนต่างชาติถือหุ้นโดยผ่านบริษัทโฮลดิ้ง และในกรณีที่บริษัทต่างชาติไม่มีอำนาจในการบริหารจัดการนิติบุคคลที่เป็นผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมด้วย

Section 310 (b)(4) : ห้ามบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลต่างชาติถือหุ้นเกินร้อยละ 25 ของหุ้นทั้งหมด ในกรณีที่บริษัทดังกล่าวมีอำนาจในการควบคุมผู้รับใบอนุญาตทั้งในทางตรงหรือทางอ้อม ยกเว้นคณะกรรมการโทรคมนาคมหรือ Federal Communications Commission (FCC) เห็นว่าการถือหุ้นในสัดส่วนที่สูงกว่าไม่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์สาธารณะ

สืบเนื่องจากที่ข้อกำหนดเกี่ยวกับเพดานการถือหุ้นของคนต่างตัว โดยเฉพาะ Section 310 (b)(3) และ Section 310 (b)(4) ยังไม่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติส่งผลให้มีปัญหาในการ

¹¹ Folsom, Ralph H, Michael Gordon, and John Spanogle (2000), International Trade and Investment in a Nutshell, West Group, USA

บังคับใช้ FCC จึงได้ออกคู่มือวิธีการในการคำนวณสัดส่วนหุ้นส่วนต่างชาติที่เรียกว่า Guidelines for FCC Common Carrier and Aeronautical Radio Licenses¹²

เอกสารดังกล่าวได้กำหนดแนวทางในการคำนวณสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติในนิติบุคคลที่ขอรับใบอนุญาตการประกอบกิจการโทรคมนาคมและวิทยุ ซึ่งมีหลักการคำนวณใน 2 ลักษณะ คือ การคำนวณการถือหุ้นทางอ้อมของชาวต่างชาติโดยใช้ตัวคูณจากสัดส่วนการถือหุ้นแต่ละลำดับชั้นของการถือหุ้น (Multiplier) และการคำนวณโดยไม่ใช้ตัวคูณ (Multiplier not used) ในกรณีที่การถือหุ้นของต่างชาติในบางลำดับชั้นโยงกับอำนาจในการควบคุมและบริหารจัดการของนิติบุคคลที่ขอรับใบอนุญาตในการประกอบกิจการโทรคมนาคมด้วย

- การคำนวณการถือหุ้นทางอ้อมของชาวต่างชาติโดยใช้ตัวคูณ (Multiplier)
จากสัดส่วนการถือหุ้นในแต่ละลำดับชั้น มี 2 กรณี คือ

(1) คำนวณจากสัดส่วนการถือหุ้นทุน (Equity Holding) : หากต่างชาติถือหุ้นที่เป็นทุน (Equity interest) ร้อยละ 20 ในบริษัท A โดยบริษัท A ถือหุ้นที่เป็นทุนร้อยละ 40 ในบริษัท B และมีอำนาจควบคุมบริษัท B ในทางปฏิบัติ สัดส่วนหุ้นของต่างชาติที่ถือในบริษัท B ซึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการจะเท่ากับร้อยละ 8

(2) คำนวณจากสัดส่วนการถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงแต่ไม่มีอำนาจในการบริหารจัดการ (Non-controlling voting interest) : หากผู้ถือหุ้นต่างชาติหลายรายซึ่งไม่มีอำนาจในการบริหารจัดการ (Non-controlling voting interest) ถือหุ้นในบริษัท A ร้อยละ 30 ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัท โดยที่บริษัท A ถือหุ้นโดยไม่มีอำนาจบริหารในบริษัท B ร้อยละ 40 สัดส่วนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงของต่างชาติในบริษัท B ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการจะเท่ากับร้อยละ 12

- การคำนวณการถือหุ้นทางอ้อมของชาวต่างชาติโดยไม่ใช้ตัวคูณ (Multiplier not used) จากสัดส่วนการถือหุ้นในหลายระดับ คือ

คำนวณจากสัดส่วนการถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและมีอำนาจในการบริหารจัดการ (Controlling voting interests) : หากต่างชาติถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงในบริษัท A ร้อยละ 25 แต่ไม่มีอำนาจในการบริหารจัดการบริษัท A และบริษัท A ถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงในบริษัท B ซึ่งเป็นบริษัทที่ได้รับอนุญาต

¹² เตือนเด่น นิคมบริรักษ์, อ้างแล้ว, หน้า 18

ให้ประกอบกิจการโทรคมนาคมในสัดส่วนร้อยละ 40 โดยบริษัท A มีอำนาจในการควบคุมบริษัท B ในทางปฏิบัติ จะถือได้ว่าบริษัท B มีหุ้นส่วนต่างชาติที่มีสิทธิออกเสียงร้อยละ 25 ซึ่งเกินเพดานสัดส่วนการถือหุ้นของบริษัทต่างชาติตามมาตรา 310 (b)(3) ของ Communications Act ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

อำนาจการควบคุมซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดสูตรในการคำนวณหุ้นส่วนต่างชาติ นั้น แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ อำนาจการควบคุมในทางกฎหมาย (De jure control) ซึ่งจะพิจารณาจากสัดส่วนการถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงว่าเกินกึ่งหนึ่งหรือไม่ และอำนาจการควบคุมในทางปฏิบัติ (De facto control) ซึ่งจะพิจารณาจากตัวแปรที่สามารถบ่งชี้ผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทในทางปฏิบัติ ดังนี้

- สัญชาติของผู้ที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานในแต่ละวัน
- สัญชาติของผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย การจัดเตรียมและจัดทำเอกสารเพื่อยื่นคำขอใบอนุญาต
- สัญชาติของผู้รับผิดชอบในการจ่ายค่าจ้าง ค่าการจัดการ และการยกเลิกการจ้างพนักงาน
- สัญชาติของผู้จ่ายเงินสำหรับข้อผูกพันทางการเงิน รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่นอกเหนือจากค่าดำเนินการ
- สัญชาติของผู้ได้รับเงินและผลกำไรจากการดำเนินการ
- สัญชาติของผู้ที่มีสิทธิลงนามแทนบริษัท

โดยจะพิจารณาผู้มีอำนาจควบคุมในทางปฏิบัติจากปัจจัยต่างๆ ข้างต้นเป็นรายกรณีไป และจะคิดสัดส่วนการถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงของผู้มีอำนาจควบคุมในทางปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณหุ้นส่วนต่างชาติที่กล่าวมาแล้ว

โดยสรุปแล้ว วิธีการในการพิจารณาสัดส่วน หุ้นส่วนต่างชาติตามกฎหมายว่าด้วยกิจการโทรคมนาคมของอเมริกามีความละเอียดอย่างมาก โดยมีกรนำตัวแปรของอำนาจในการบริหารจัดการเข้ามาประกอบในการคำนวณสัดส่วนหุ้นส่วนต่างชาติในเชิงปริมาณด้วย แต่ที่น่าสังเกตก็คือกฎหมายได้ให้อำนาจดุลยพินิจแก่ FCC ในการอนุญาตให้นิติบุคคลที่มีหุ้นส่วนต่างชาติเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ประกอบกิจการโทรคมนาคมได้หากเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแม้สหรัฐอเมริกามีนโยบายที่จะจำกัดสิทธิของคนต่างชาติในการประกอบธุรกิจโทรคมนาคม แต่ก็มีกรอบผ่อนปรนหากการลงทุนของต่างชาติเอื้อประโยชน์ต่อส่วนรวม

3.1.2 แม่แบบกฎหมายของอังกฤษ

สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ (The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland) หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า “สหราชอาณาจักร” ประกอบด้วยอังกฤษ เวลส์ สกอตแลนด์ (รวมเรียกว่า Great Britain) และไอร์แลนด์เหนือ มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) โดยมีกษัตริย์เป็นประมุข ทั้งนี้ สหราชอาณาจักรไม่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญแบบเรียงลำดับมาตรา ดังนั้น ในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชนจึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติ (Statute Law) กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และอนุสัญญา (Convention) โดยมีรัฐสภาแห่งสหราชอาณาจักร (UK Parliament) เป็นองค์กรหลักที่ทำหน้าที่ออกกฎหมาย ตรวจสอบนโยบายและการบริหารงานของรัฐบาล¹³

นโยบายการลงทุนของคนต่างด้าว

สหราชอาณาจักรถือเป็นประเทศที่ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศมากที่สุดในยุโรป ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศอังกฤษมีนโยบายการลงทุนจากต่างประเทศที่เป็นเสรี มีความโปร่งใสและมีระบบธุรกิจที่เป็นมิตร เพื่อสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรธุรกิจหรือบริษัทในประเทศ โดยสหราชอาณาจักรไม่มีนโยบายเลือกปฏิบัติ (non discrimination) ระหว่างคนชาติและคนต่างด้าวในการก่อตั้งและการประกอบธุรกิจ ไม่มีมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมการเคลื่อนย้ายและการแลกเปลี่ยนเงินทุน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วคนต่างด้าวสามารถเคลื่อนย้ายเงินลงทุนเข้าและออกจากประเทศได้อย่างเสรี นอกจากนี้ คนต่างด้าวอาจเป็นเจ้าของที่ดินในสหราชอาณาจักร และถือหุ้นในบริษัทอังกฤษได้ โดยไม่มีข้อจำกัด¹⁴ ดังนั้น จึงเป็นการง่ายสำหรับนักลงทุนต่างด้าวที่ประสงค์จะจัดตั้งธุรกิจในสหราชอาณาจักร ทั้งนี้ ในกรณีที่คนต่างด้าวต้องการจัดตั้งธุรกิจ ในสหราชอาณาจักรนั้นไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากรัฐบาล (no permission requirement) แต่อาจต้องปฏิบัติตามข้อบังคับเกี่ยวกับชื่อทางการค้า (trading names) หรือในธุรกิจบางประเภท เช่น การเงิน ความมั่นคง และการขุดเจาะน้ำมันที่จำเป็นต้องได้รับใบอนุญาต (license) หรือการมอบอำนาจ (authorization) โดยหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการลงทุนในสหราชอาณาจักรได้แก่ ทบวงการค้าและการลงทุน (UK Trade & Investment) สังกัดกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม (Department for Trade and Industry : DTI) ซึ่งหน่วยงานนี้มีบทบาทในการส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือโครงการต่าง ๆ ที่จะเข้ามาลงทุน นอกจากนี้ก็จะให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องแก่นักลงทุนต่างประเทศ เช่น เขตที่เหมาะสมแก่การลงทุน สถาบันการเงิน และการจ้างแรงงาน

1. มาตรการเกี่ยวกับการควบคุมการเข้ามาจัดตั้งธุรกิจของคนต่างด้าวในสหราชอาณาจักร

¹³ The Official Yearbook of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, London, 2004, p.39

¹⁴ Establishing a place of business in the United Kingdom, Ince & Co, London, 1990, p.2

แม้ว่าสหราชอาณาจักรจะมีนโยบายการลงทุนที่เป็นเสรี โดยเปิดโอกาสให้คนต่างด้าวสามารถเข้ามาจัดตั้งธุรกิจในประเทศได้ก็ตาม แต่ในการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวนั้นก็ยังมีมาตรการของรัฐที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุมคนต่างด้าวด้วยเช่นกัน อาทิ มาตรการเกี่ยวกับการเข้าเมือง ซึ่งถือเป็นมาตรการแรกในการตรวจสอบคนต่างด้าวที่ต้องการจัดตั้งธุรกิจในสหราชอาณาจักร มาตรการเกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัทของคนต่างด้าว มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้าและการควบรวมกิจการ รวมทั้งมาตรการเกี่ยวกับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ซึ่งอาจมีกิจการบางประเภทที่อนุญาตให้คนต่างด้าวดำเนินการได้ภายใต้สัดส่วนที่จำกัด เช่น การถือหุ้นของคนต่างด้าวในธุรกิจสายการบินแห่งชาติจะจำกัดเพียงไม่เกินร้อยละ 49 เท่านั้น หรือการจดทะเบียนเรือจะจำกัดเฉพาะพลเมืองหรือคนชาติของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปที่มีภูมิลำเนาในสหราชอาณาจักรเท่านั้น นอกจากนี้ ในธุรกิจบางประเภท เช่น การสื่อสาร การขนส่งทางเรือและทางอากาศ การประมงและความมั่นคง ถือเป็นธุรกิจที่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาลด้วยเช่นกัน

(1.) มาตรการเกี่ยวกับการเข้าเมือง (Immigration)

หากบุคคลใดไม่ใช่บุคคลในบังคับสหราชอาณาจักร (British Citizen) หรือมีใช่บุคคลในประเทศใดประเทศหนึ่งในเขตเศรษฐกิจภาคพื้นยุโรป (European Economic Area : EEA) บุคคลดังกล่าวต้องขออนุญาตเข้าประเทศ (Entry Clearance) ก่อนที่จะเดินทางเข้าสู่ประเทศอังกฤษ¹⁵

การอนุญาตให้เข้าในสหราชอาณาจักร (Entry Clearance) เป็นคำที่ใช้อย่างเป็นทางการเพื่ออธิบายถึงกระบวนการยื่นคำขอสำหรับบุคคลในบังคับของประเทศที่ต้องขอวีซ่า (visa nationals) ซึ่งมีความประสงค์จะเดินทางเข้าในสหราชอาณาจักร และบุคคลในบังคับของประเทศที่ไม่ต้องขอวีซ่า (Non-visa nationals) ซึ่งมีเจตนาจะพำนักในประเทศอังกฤษเป็นระยะเวลาสั้นหรือเพื่อการตั้งถิ่นฐานในสหราชอาณาจักร

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตให้เข้าในสหราชอาณาจักร ณ สำนักงานแห่งสหราชอาณาจักรในต่างประเทศ คือ พิจารณาว่าคนต่างด้าวมีคุณสมบัติเพียงพอที่จะเดินทางเข้าในสหราชอาณาจักรหรือไม่ เจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตให้เข้าประเทศส่วนปฏิบัติหน้าที่ของตนตามกฎหมายและพิธีการอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ ถ้าคนต่างด้าวได้รับวีซ่าให้เดินทางเข้าในสหราชอาณาจักรที่ถูกต้อง (valid UK visa) และยังไม่หมดอายุ โดยทั่วไปบุคคลดังกล่าวจะไม่ถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าในประเทศอังกฤษเมื่อเดินทางไม่ถึง เว้นแต่สถานการณ์ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป เช่น คนต่างด้าวนั้นได้ให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ หรือมิได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตให้เข้าประเทศทราบถึงข้อเท็จจริงที่สำคัญในขณะที่ยื่นคำขออนุญาตเดินทางเข้าในสหราชอาณาจักร อาจกล่าวได้ว่าวีซ่าเป็นการแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ณ เมืองที่ ราชอาณาจักรที่คนต่างด้าวเดินทางถึงในเรื่องดังต่อไปนี้

- วัตถุประสงค์ของการเดินทางของคนต่างด้าว
- ระยะเวลาที่คนต่างด้าวสามารถจะพำนักอยู่ในสหราชอาณาจักร และ

¹⁵ Section 3 (1), Immigration Act 1971

- วันสุดท้ายที่คนต่างด้าวจะสามารถเดินทางเข้าสหราชอาณาจักร

โดยปกติ การเข้ามาจัดตั้งธุรกิจของคนต่างด้าวในประเทศสหราชอาณาจักรจะถูกกำกับด้วยมาตรการเกี่ยวกับการเข้าเมือง ซึ่งคนต่างด้าวต้องปฏิบัติตามหลักกฎหมายที่กำหนดเสียก่อนจึงจะเข้ามาจัดตั้งธุรกิจในสหราชอาณาจักรได้เช่นกัน

มาตรการควบคุมการเข้าเมืองของคนต่างด้าวเพื่อจัดตั้งธุรกิจในสหราชอาณาจักร เป็นไปตามกฎหมายภายใน 2 ฉบับ คือ

- พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าเมือง 1971 (Immigration Act 1971) โดยกฎหมายฉบับนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดการเข้าประเทศ การอยู่อาศัย การเคลื่อนย้าย และการเนรเทศบุคคลออกจากประเทศอังกฤษ

- กฎระเบียบว่าด้วยการเข้าเมือง (Immigration Rule) ซึ่งออกตามความในมาตรา 3(2) ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าเมือง 1971 (Immigration Act 1971) ซึ่งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการควบคุมการเข้าเมืองของคนต่างด้าว

ทั้งนี้ คนต่างด้าวไม่อาจเดินทางเข้ามาในสหราชอาณาจักรได้โดยเสรี แต่จะต้องมีคุณสมบัติตามที่พระราชบัญญัติและต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

การเข้าสู่สหราชอาณาจักรเพื่อจัดตั้งธุรกิจ (Entry to The United Kingdom for establishing a business)

การได้รับอนุญาตให้เข้าประเทศเพื่อการจัดตั้งธุรกิจนั้น ใช้สำหรับบุคคลต่างด้าวที่ประสงค์จัดตั้งธุรกิจของตนเองในสหราชอาณาจักร รวมถึงการเข้าครอบงำกิจการ (Takeover) หรือการเข้าเป็นหุ้นส่วนของธุรกิจในสหราชอาณาจักร¹⁶

ทั้งนี้ ภายใต้กฎระเบียบว่าด้วยการเข้าเมือง “ธุรกิจ” (business) หมายถึง

1. ผู้ค้าแต่เพียงผู้เดียว
2. ห้างหุ้นส่วน
3. บริษัทจดทะเบียนในสหราชอาณาจักร

เงื่อนไขสำหรับบุคคลที่ต้องการจัดตั้งธุรกิจในสหราชอาณาจักร (business person)

บุคคล (person) ที่จะจัดตั้งธุรกิจในสหราชอาณาจักรต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมายระเบียบว่าด้วยการเข้าเมืองกำหนด¹⁷ กล่าวคือ

¹⁶ UK Trade & Investment, “Entry to the United Kingdom for Business and Employment”, Information Sheet, p.4

¹⁷ Paragraphs 201, Immigration Rule

1. บุคคลดังกล่าวต้องมีเงินทุนอย่างน้อย 200,000 ปอนด์ ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่อยู่ในการควบคุมของตนเองและเป็นจำนวนมากที่จะใช้จ่ายในสหราชอาณาจักร และบุคคลนั้นต้องเป็นผู้มีชื่อเป็นเจ้าของเงินจำนวนเงินดังกล่าว กล่าวคือ ไม่ใช่เงินที่ถือครองโดยกองทุนหรือ อการดำเนินการลงทุนอื่นใด โดยบุคคลนั้นต้องมีเจตนาที่จะลงทุนประกอบธุรกิจในสหราชอาณาจักร
2. มีเงินทุนสนับสนุนเพิ่มเติมอย่างเพียงพอเพื่อการใช้จ่ายในปัจจัยด้านต่างๆ สำหรับตนเองและผู้ที่อยู่ภายใต้อุปการะ โดยไม่ต้องพึ่งพาเงินกองทุนสาธารณะหรือทำงานอื่นใด นอกจากงานในธุรกิจของตนเอง
3. มีเจตนาที่จะดำเนินงานอย่างเข้มแข็งจริงจังเต็มเวลาในการค้าหรือการให้บริการ ของตนเองหรือของห้างหุ้นส่วน หรือในการส่งเสริมและบริหารบริษัทในฐานะกรรมการบริษัท
4. มีเจตนาที่จะรักษาระดับการลงทุนทางการเงินเป็นสัดส่วนกับผลประโยชน์ทางธุรกิจของตน
5. มีเจตนาที่จะมีส่วนในการควบคุมผลประโยชน์ในธุรกิจ และการเป็นหุ้นส่วนหรือกรรมการใดๆ จะต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อการทำงานบังหน้า
6. มีความสามารถที่จะแบกรับภาระหนี้สินในส่วนของตนได้
7. มีเจตนาที่จะดำเนินการลงทุนและให้บริการในสิ่งที่ต้องการอย่างแท้จริงในสหราชอาณาจักร
8. มีความคาดหวังว่าจะได้รับผลกำไรจากธุรกิจ ซึ่งจะเพียงพอที่จะสนับสนุนปัจจัยต่างๆ สำหรับตนเองและผู้ที่ยื่นคำขออุปการะได้โดยไม่ต้องพึ่งพาการทำงาน นอกเหนือจากงานในธุรกิจของตนเอง หรือจากเงินกองทุนสาธารณะ
9. ไม่มีเจตนาที่จะทำงานหรือทำงานอื่นใดในประเทศอังกฤษนอกจากงานในธุรกิจของตนเอง

ทั้งนี้ บุคคลที่ต้องการเดินทางเข้าสหราชอาณาจักรเพื่อจัดตั้งธุรกิจ ต้องยื่นคำขอยื่นคำขอพร้อมแสดงหลักฐานตามที่กฎระเบียบว่าด้วยการเข้าเมืองกำหนด ณ สถานทูตอังกฤษในประเทศที่ผู้ยื่นคำขอเป็นพลเมือง (legal resident) โดยคำขอทั้งหมดจะถูกส่งไปยังกระทรวงมหาดไทยในสหราชอาณาจักร ก่อนที่จะมีการพิจารณาตัดสินใจใดๆ และก่อนที่จะมีการอนุญาต ให้เดินทางเข้าซึ่งหมายความว่า เป็นมาตรการบังคับที่คนต่างด้าวต้องได้รับใบอนุญาตเข้า ประเทศเพื่อจัดตั้งธุรกิจในสหราชอาณาจักร (business person) ก่อนที่จะเดินทางเข้าสหราชอาณาจักร

โดยคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้าประเทศเพื่อจัดตั้งธุรกิจในสหราชอาณาจักร จะได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศเป็นเวลาไม่เกิน 12 เดือน หลังจากนั้น คนต่างด้าวอาจขอย้ายเวลาเพิ่มขึ้นเป็น 3 ปี หากสามารถแสดงให้เห็นว่าธุรกิจนั้นยังดำเนินต่อไป และเงินจำนวนไม่น้อยกว่า

200,000 ปอนด์ ได้ถูกนำมาลงทุนในสหราชอาณาจักร รวมทั้งมีการจ้างงานที่เกิดขึ้นจากธุรกิจดังกล่าว¹⁸

(2) มาตรการเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรธุรกิจในสหราชอาณาจักร

ดังที่กล่าวในตอนต้นแล้วว่า สหราชอาณาจักรมีนโยบายการลงทุนของต่างชาติที่เป็นเสรีเพื่อดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้เอง การจัดตั้งองค์กรธุรกิจของนักลงทุนต่างด้าวในสหราชอาณาจักรจึงเป็นไปได้โดยง่าย ซึ่งจากการศึกษากฎหมายของสหราชอาณาจักรแล้วไม่ปรากฏว่าอังกฤษมีกฎหมายที่ใช้ควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวโดยตรง ดังเช่นกรณีของประเทศออสเตรเลียที่มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการควบคุมและครอบงำกิจการโดยชาวต่างประเทศ (Foreign Acquisition and Takeovers Act 1975 : FATA) หรือของประเทศไทยที่มีพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ทั้งนี้การจัดตั้งองค์กรธุรกิจของคนต่างด้าวในสหราชอาณาจักรจะอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยบริษัท ซึ่งได้แก่ “พระราชบัญญัติว่าด้วยบริษัท ค.ศ. 1985” (Company Act 1985) ซึ่งถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดย “พระราชบัญญัติว่าด้วยบริษัท ค.ศ. 1989” (Company Act 1989) สำหรับกฎหมายว่าด้วยบริษัทของสหราชอาณาจักรนี้ถูกตราขึ้นเพื่อเป็นข้อบังคับทางธุรกิจโดยคงไว้ซึ่งตลาดเสรี ในขณะที่เดียวกันก็มีมาตรการคุ้มครองนักลงทุนที่ประสงค์จัดตั้งบริษัทหรือทำธุรกิจในสหราชอาณาจักร โดยกฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัท การจัดสรรหุ้น การกระจายผลกำไรและทรัพย์สิน การตรวจสอบบัญชี กรรมการและการจัดการบริษัท เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในการจัดตั้งบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจบางประเภท อาจต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับอื่นด้วย อาทิ การประกอบธุรกิจประกันภัย ต้องพิจารณาประกอบ “พระราชบัญญัติว่าด้วยบริษัทประกันภัย ค.ศ. 1982” (Insurance Companies Act 1982) หรือการธนาคาร ต้องพิจารณาประกอบ “พระราชบัญญัติว่าธุรกิจธนาคาร ค.ศ.1986” (Financial Service Act 1986) เป็นต้น

สิทธิในการเป็นเจ้าของและการจัดตั้งธุรกิจของคนต่างด้าวในสหราชอาณาจักร

โดยทั่วไปนักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนในสหราชอาณาจักรได้โดยการจัดตั้งบริษัทจำกัด หรือบริษัทสาขาตามธุรกิจที่สนใจ ได้ จึงเห็นได้ว่าจัดตั้งธุรกิจในสหราชอาณาจักรสามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ

- การตั้งบริษัทใหม่ (Creating new business) โดยจดทะเบียนเป็นบริษัทสัญชาติอังกฤษ (UK Registered Company) หรือ
- การจดทะเบียนสำนักงานสาขา (registering an existing overseas company) โดยบริษัทที่จดทะเบียนในอังกฤษจำเป็นต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศูนย์จดทะเบียนบริษัท (Companies house) กำหนด

¹⁸ Ibid, paragraphs 207

1. การจัดตั้งบริษัทจำกัด

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยบริษัทว่าด้วยบริษัท ค .ศ. 1985 อนุญาตให้บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปจัดตั้งบริษัทซึ่งมีวัตถุประสงค์อันชอบด้วยกฎหมาย โดยยื่นหนังสือบริคณห์สนธิและปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นๆ ที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนด¹⁹

อนึ่ง มีข้อสังเกตว่า “บุคคล” (Person) ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยบริษัท ค .ศ.1985 หมายถึงปัจเจกชน (individuals) และบริษัท (companies) โดยไม่มีการนิยามคำว่า “คนต่างด้าว” (Foreign person) เป็นการเฉพาะ นั้นหมายความว่าทั้งคนชาติและคนต่างด้าวย่อมได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายฉบับนี้

1.1 รูปแบบของบริษัทในสหราชอาณาจักร ในการตั้งบริษัทใหม่นั้นประเภทของบริษัทที่คนต่างด้าวจะจัดตั้งได้มี 4 รูปแบบ คือ

- บริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้น (private company – limited by shares)
- บริษัทเอกชนจำกัดโดยการรับรอง (private company – limited by guarantee)
- บริษัทเอกชนไม่จำกัดความรับผิด (private unlimited company)
- บริษัทมหาชนจำกัด (public limited company (PLC))

คนต่างด้าวสามารถเลือกรูปแบบของบริษัทที่ตนประสงค์จัดตั้งให้เหมาะกับธุรกิจของตน ทั้งนี้ บริษัทแต่ละประเภทย่อมก่อให้เกิดผลทางกฎหมายที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นผลทางด้านภาษี และการประกันภัย การจัดเก็บบัญชี ความรับผิดทางการเงินในกรณีที่ธุรกิจประสบปัญหา รวมทั้งการจัดการบริษัท

ข้อสังเกต ไม่ว่าคนต่างด้าวจะเลือกจัดตั้งบริษัทในรูปแบบใด คนต่างด้าวก็สามารถถือหุ้นในบริษัทนั้นได้ถึงร้อยละ 100 นั้นหมายความว่าคนต่างด้าวสามารถเป็นเจ้าของธุรกิจในสหราชอาณาจักรได้โดยลำพัง เพราะไม่มีข้อกำหนดว่าต้องให้คนชาติเข้าร่วม มิในธุรกิจที่ถือโดยคนต่างด้าว แต่ก็มีข้อยกเว้นสำหรับกิจการบางประเภทที่ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าวอยู่²⁰

1.2 การจดทะเบียนบริษัท (Registration)

การจัดตั้งบริษัทของคนต่างด้าวในสหราชอาณาจักรไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาลก่อนจึงดำเนินการได้ เพียงแต่คนต่างด้าวต้องนำเอกสารการจัดตั้งบริษัทอันประกอบไป

¹⁹ Section 1, Companies Act 1985

²⁰ Jack A. Gottschank, The Global Trade and Investment Handbook, Singapore, 1994, p.587

ด้วยหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับบริษัทยื่นต่อนายทะเบียนบริษัท (Registrar of companies) เพื่อขอจดทะเบียนบริษัท โดยนายทะเบียนบริษัทจะไม่รับจดทะเบียนบริษัทให้แก่คนต่างด้าวหากปรากฏว่าคนต่างด้าวไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเกี่ยวกับการจดทะเบียน

ทั้งนี้ บริษัทจะมีผลบังคับทางกฎหมายเมื่อนายทะเบียนบริษัทออกเอกสารที่เรียกว่า “Certificate of Incorporation” และเมื่อถือเป็นบริษัทจดทะเบียนในสหราชอาณาจักรแล้วบริษัทของคนต่างด้าวย่อมได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับบริษัทในประเทศ (UK Companies)

ข้อสังเกต แม้คนต่างด้าวไม่ต้องขออนุญาตจากรัฐบาลในการจัดตั้งบริษัท แต่ในการตั้งชื่อบริษัท (company name) คำบางคำไม่สามารถใช้เป็นชื่อบริษัทได้ หากไม่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การใช้ชื่อว่า “บริษัทประกันภัย” (insurance company) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม (Department for Trade and Industry: DTI) ก่อน

2. การจดทะเบียนบริษัทต่างชาติ (registering an existing overseas company)

นอกจากนักลงทุนต่างด้าวสามารถจัดตั้งบริษัทขึ้นใหม่ โดยมีฐานะเป็นบริษัทจดทะเบียนในสหราชอาณาจักรแล้ว นักลงทุนต่างด้าวสามารถจัดตั้งเป็นสำนักงานสาขา หรือสถานที่ประกอบธุรกิจของบริษัทต่างชาติในสหราชอาณาจักร เราเรียกบริษัทต่างชาติที่จดทะเบียนสถานที่ประกอบธุรกิจหรือสำนักงานสาขาในสหราชอาณาจักรนี้ว่า “บริษัทต่างประเทศ” (Overseas Company)

“บริษัทต่างประเทศ”²¹ (overseas company) หมายถึง

- (1) บริษัทจดทะเบียนที่อยู่นอกเหนือจากบริเตนใหญ่ ซึ่งหลังจากที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับได้จัดตั้งสถานที่ประกอบธุรกิจในบริเตนใหญ่ และ
- (2) บริษัทจดทะเบียนซึ่งก่อนที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับได้จัดตั้งสถานที่ประกอบธุรกิจในบริเตนใหญ่ และยังคงมีสถานที่ประกอบธุรกิจในบริเตนใหญ่ต่อเนื่องไปหลังจากพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

2.1 รูปแบบการจดทะเบียนเป็นบริษัทต่างประเทศ

- การจดทะเบียนเป็นสำนักงานสาขา (branch)
- การจดทะเบียนเป็นสถานที่ประกอบธุรกิจ (place of business)

การจดทะเบียนเป็นสำนักงานสาขาของบริษัทต่างประเทศ

สำนักงานสาขา (branch) หมายถึง หน่วยงานของบริษัทต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจผ่านตัวแทนของบริษัทในสหราชอาณาจักร ในการจดทะเบียนเป็นสำนักงานสาขาของบริษัทต่างประเทศในสหราชอาณาจักร บริษัท ดังกล่าวต้องจดทะเบียนตามกฎหมายของประเทศที่บริษัทนั้น

²¹ Section 744, Companies Act 1985

ก่อตั้งขึ้น โดยทั่วไป การจัดตั้งสำนักงานสาขาไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากรัฐบาลก่อน เพียงแต่ต้องจดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทต่างประเทศต่อศูนย์จดทะเบียนบริษัท (Companies House) ยกเว้นการตั้งสำนักงานสาขาเพื่อประกอบธุรกิจบางประเภท เช่น ธุรกิจประกันภัยและการธนาคารจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องซึ่งนักลงทุนต่างจำเป็นต้องพิจารณาด้วยเช่นกัน

การจดทะเบียนเป็นสถานที่ประกอบธุรกิจของบริษัทต่างประเทศ

สถานที่ประกอบธุรกิจ (place of business) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลสามารถติดต่อบริษัทได้ในที่แห่งใดในสหราชอาณาจักร

หลังจากที่คนต่างด้าวตั้งสำนักงานสาขาหรือสถานที่ประกอบธุรกิจในสหราชอาณาจักรเป็นที่เรียบร้อย ภายใน 1 เดือนหลังจากนั้นจะต้องส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ สำเนากรรมสิทธิ์ก่อตั้งบริษัท สำเนาบัญชีการประกอบธุรกิจครั้งล่าสุดของบริษัทพร้อมด้วยค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนต่อนายทะเบียนบริษัท (ในกรณีการจดทะเบียนสถานที่ประกอบธุรกิจ บริษัทต้องเสนอรายชื่อและที่อยู่ของบุคคลซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในสหราชอาณาจักรซึ่งเป็นผู้มีอำนาจรับเอกสารใดๆ ในนามของบริษัทด้วย)

สรุปมาตรการเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรธุรกิจในสหราชอาณาจักร

โดยทั่วไปคนต่างด้าวสามารถจัดตั้งบริษัทในสหราชอาณาจักรได้โดยเสรี โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาลก่อน เพียงแต่ดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทให้ถูกต้องตามที่กฎหมายว่าด้วยบริษัทกำหนดไว้ ทั้งนี้ คนต่างด้าวสามารถทำธุรกิจผ่านการจัดตั้งเป็นบริษัทจดทะเบียนในสหราชอาณาจักร (UK register company) หรือบริษัทที่พ่วงที่จดทะเบียนในสหราชอาณาจักรต้องดำเนินการต่อศูนย์จดทะเบียนบริษัท (Companies House)

ศูนย์จดทะเบียนบริษัท หรือ Companies House เป็นองค์กรบริหารภายใต้สังกัดกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม (Department for Trade and Industry : DTI) มีหน้าที่หลักในการจดทะเบียนบริษัทจำกัดในบริเตนใหญ่ พิจารณาและเก็บข้อมูลของบริษัทที่ถูกกำหนดโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยบริษัทและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการให้ข้อมูลของบริษัทนั้นทั้งหมดจะถูกเก็บไว้ที่นี่ ซึ่งไม่เพียงข้อมูลเกี่ยวกับการจดทะเบียนบริษัท อันได้แก่ หนังสือบริคณห์สนธิข้อบังคับบริษัท รายละเอียดเกี่ยวกับกรรมการบริษัท เลขานุการและสถานที่ประกอบธุรกิจ (register office) เท่านั้น แต่ยังรวมถึงบัญชีของบริษัทหรือผลกำไรในแต่ละปีของบริษัทที่จะต้องแสดงเมื่อถึงสิ้นปีด้วยการจัดเก็บภาษี (Tax) การเลือกรูปแบบของธุรกิจที่คนต่างด้าวต้องการจัดตั้งถือเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของการดำเนินธุรกิจในสหราชอาณาจักร เพราะแต่ละรูปแบบของธุรกิจย่อมเกิดผลทางกฎหมายที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทและมูลค่าของภาษีที่บริษัทต้องจ่ายแก่รัฐบาล โดยบริษัทจำกัดที่มีสถานะเป็น “บริษัทซึ่งมีถิ่นที่ตั้งในสหราชอาณาจักร”(UK resident

companies) ต้องรับผิดชอบต่อการจ่ายภาษีบริษัท (Corporation Tax : CT) ซึ่งคำนวณจากผลกำไรของบริษัทรอบปีภาษี โดยการจัดเก็บภาษีนี้มีเกณฑ์การทดสอบ 2 ประการ

- ประการแรก หากบริษัทนั้นมีการบริหารและการควบคุมจากสหราชอาณาจักรบริษัทจะต้องจ่ายภาษีประเภทนี้ หรือ
- ประการที่สอง บริษัทที่จดทะเบียนในสหราชอาณาจักรถือว่ามีถิ่นที่ตั้งในสหราชอาณาจักรเพื่อวัตถุประสงค์ในการชำระภาษี

(3) มาตรการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตธุรกิจ (License)

แม้ว่าคนต่างด้าวสามารถประกอบธุรกิจในสหราชอาณาจักรได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากรัฐบาลก่อน อย่างไรก็ตาม มีธุรกิจบางประเภทที่คนต่างด้าวจะต้องได้รับ “ใบอนุญาต” ก่อนจึงจะดำเนินการได้ ซึ่งธุรกิจเหล่านี้จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะและมีหน่วยงานกำกับดูแลอย่างรัดกุม

ตัวอย่างของประเภทธุรกิจที่คนต่างด้าวต้องได้รับอนุญาตก่อนการประกอบกิจการ

1. ธุรกิจการเงิน (Financial Service)

บริการทางการเงินในสหราชอาณาจักรถูกกำหนดโดยพระราชบัญญัติกิจการทางการเงินและการตลาด ค.ศ. 2000 (Financial Service and Markets Act 2000 (FSMA)) ทั้งนี้ ภายใต้พระราชบัญญัติดังกล่าว บุคคลใดที่จะประกอบธุรกิจการเงินจะต้องได้รับมอบอำนาจจาก “คณะกรรมการกิจการทางการเงิน” (Financial Service Authority : FSA)²² การฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้อาจได้รับโทษทางอาญา โดยมีโทษจำคุกขั้นสูงสุดไม่เกิน 2 ปี

2. การสำรวจและขุดเจาะน้ำมัน (Oil and Gas Exploitation)

ตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม ค.ศ. 1998 (Petroleum Act 1998) สิทธิในการแสวงประโยชน์จากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นของรัฐ²³ อย่างไรก็ตาม รัฐสามารถให้สิทธินี้แก่เอกชนโดยการออกใบอนุญาตประกอบกิจการในเขตพื้นที่และภายในเวลาที่กำหนด

3. ธุรกิจสื่อ (Broadcasting Service)

ธุรกิจสื่อเป็นภาคบริการที่ได้รับการปกป้องจากรัฐ ซึ่งผู้ประกอบการไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์หรือวิทยุจะต้องได้รับอนุญาตจาก Office of Communication (Ofcom) โดยในการออกใบอนุญาต Ofcom อาจกำหนดเงื่อนไขแก่ผู้ประกอบการด้วยเช่นกัน และหากผู้ได้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขอาจถูกลงโทษปรับได้

²² Section 19, Financial and Markets Act 2000

²³ Section 2, Petroleum Act 1998

จากการศึกษากฎหมายแม่แบบของสหราชอาณาจักรอาจกล่าวได้ว่า กฎหมายของสหราชอาณาจักรไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการมีถิ่นที่อยู่ (residency requirements) รวมทั้งการจำกัดสัดส่วนการถือหุ้นโดยคนต่างด้าว กฎหมายและข้อบังคับทั้งปวงย่อมนำมาใช้บังคับแก่บุคคลโดยเท่าเทียมกันไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีถิ่นที่อยู่ในสหราชอาณาจักรหรือไม่ โดย

- นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนได้โดยการจัดตั้ง บริษัทจำกัด หรือ บริษัทสาขาตามธุรกิจที่สนใจได้ โดยการจดทะเบียนบริษัทกับ Companies House ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการการค้าของสหราชอาณาจักร
- สหราชอาณาจักรมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนในหลายรูปแบบไว้ต้อนรับนักลงทุนจากต่างประเทศโดยให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ยกเว้นบาง กรณีเท่านั้นที่การลงทุนมีไว้สำหรับนักลงทุนภายในประเทศ อาทิ การลงทุนในธุรกิจสายการบินแห่งชาติ
- ด้านการลงทุนรัฐบาลให้การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้หลายรูปแบบในเขตธุรกิจ เขตการให้ความช่วยเหลือ และเขตภายในตัวเมือง มาตรการส่งเสริมการลงทุนมีลักษณะทั่วไป ซึ่งรวมถึงการช่วยเหลือทางด้าน การฝึกอบรม การค้าประกันเงินกู้ และในรูปแบบภาษีต่างๆ นอกจากนี้ ยังมีโครงการให้คำปรึกษาในด้านธุรกิจ และวิชาการเพื่อสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ก และการจ้างแรงงาน
- สหราชอาณาจักรไม่มีข้อบังคับเกี่ยวกับการควบคุมการลงทุนทั้งในและนอกประเทศแต่อย่างใด หรือแม้แต่การส่งเงินปันผล ดอกเบี้ย กำไร หรือการแลกเปลี่ยนปริวรรตเงินตราใด
- บริษัทที่มีฐานะเป็นบริษัทภายในชาติ จะต้องเสียภาษีของสหราชอาณาจักรและสาขาย่อยที่อยู่ในสหราชอาณาจักรด้วย โดยรวมถึงบริษัทอื่นๆ ที่ไม่มีฐานะเป็นบริษัทภายในชาติแต่มีรูปแบบการจัดตั้งถาวรด้วย

อย่างไรก็ดี มาตรการจำกัดการลงทุนในสหราชอาณาจักรอาจอยู่ภายใต้ข้อบังคับเกี่ยวกับการแข่งขันที่เป็นธรรม (Competition Policy) ซึ่งควบคุมผู้ประกอบการไม่ให้ทำการผูกขาด มีอำนาจเหนือตลาดจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตลาดสินค้าและบริการภายในประเทศ

3.2 สรุปข้อแตกต่างในการควบคุมการลงทุนของคนต่างด้าวในต่างประเทศและประเทศไทย

จากการศึกษาแนวทางในการควบคุมการลงทุนของคนต่างด้าวในต่างประเทศ พบว่าแตกต่างกับในกรณีของประเทศไทยดังต่อไปนี้

- (1) การพิจารณาว่านิติบุคคลใดเป็นคนต่างด้าวหรือไม่นั้นจะรัดกุมและเข้มงวดมากกว่าประเทศไทย โดยจะพิจารณาจากทั้งสัดส่วนของการถือหุ้นทางนิตินัยและอำนาจในการควบคุมบริษัททั้งในทางนิตินัยและในทางพฤตินัย ซึ่งจะแตกต่างจากกรณีของประเทศไทย

ซึ่งยังไม่มีการพิจารณาประเด็นของอำนาจในการบริหารจัดการบริษัท และในส่วนของ การถือหุ้นของคนต่างด้าวนั้นจะให้ความสำคัญแก่หุ้นที่มีสิทธิออกเสียงมากกว่าหุ้นทั่วไป และการคำนวณสัดส่วนการถือครองหุ้นของคนต่างด้าวจะพิจารณารวมถึงการถือหุ้น ทางอ้อมด้วย

(2) แม้การพิจารณาสัญชาติของนิติบุคคลในต่างประเทศจากกรณีศึกษาจะเข้มงวดและรัดกุมกว่าประเทศไทยทั้งในต้วบทกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย แต่การอนุมัติว่าจะให้หรือไม่ให้บริษัทต่างชาติลงทุนกลับมีความยืดหยุ่นมากกว่า เนื่องจากกฎหมายเปิดช่องให้ผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถผ่อนปรนเงื่อนไขในการจำกัดสิทธิของคนต่างด้าวได้ในกรณี ที่การให้สิทธิแก่คนต่างด้าวนั้นเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ซึ่งจะต่างกับกรณีของ ประเทศไทย พ .ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ .ศ. 2544 ห้ามคนต่างชาติ ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่ต้องใช้ใบอนุญาตแบบ 2 และแบบ 3 โดยมีได้ให้ดุลยพินิจ แก่ กทช . ในการผ่อนปรนกฎกติกาดังกล่าวในกรณีที่มีการลงทุนของต่างชาติมีความจำเป็น ในการพัฒนาเทคโนโลยีหรือสร้างทางเลือกให้แก่ผู้บริโภคในตลาดที่มีแนวโน้มการผูกขาด

(3) การจำกัดสิทธิในการลงทุนของคนต่างด้าวในกรณีศึกษา จะมีเฉพาะสำหรับกิจการ ไม่กี่สาขาซึ่งเป็นกิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ และศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ในขณะที่ ประเทศไทยกำหนดให้บริการทุกประเภทเป็นธุรกิจที่ห้ามคนต่างชาติประกอบกิจการ เนื่องจากคนไทยไม่มีความพร้อมในการแข่งขันตามบัญชีแนบท้าย พ .ร.บ. การประกอบ ธุรกิจของคนต่างด้าว พ .ศ. 2542 โดยไม่ได้มีการพิจารณาในรายละเอียดของสาขาว่า สอดคล้องกับแนวนโยบายด้านการลงทุนและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศหรือไม่ ทำให้การประกอบกิจการของคนต่างด้าวในประเทศไทยมีอุปสรรคอย่างยิ่ง บริษัทต่างชาติจึง นิยมใช้นอมินีเพื่อที่จะให้นิติบุคคลมีสภาพเป็นคนไทยเพื่อที่จะไม่ต้องมีภาระในการขอ อนุมัติการประกอบธุรกิจบริการและธุรกิจอื่นๆ ที่เป็นธุรกิจต้องห้ามที่มีจำนวนมากมายแม้ กิจการหลักจะมีใช้กิจการที่ต้องห้ามก็ตาม ตัวอย่างเช่น แม้กฎหมายจะอนุญาตให้ผู้ค้า ปลีกรายใหญ่ เช่น เทส โกลด์ส ที่มีทุนเกิน 100 ล้านบาท สามารถประกอบธุรกิจค้าปลีก ได้ แต่ในทางปฏิบัติ บริษัทข้ามชาติดังกล่าวก็เลือกที่จะเป็นนิติบุคคลไทย เนื่องจาก กฎหมายห้ามคนต่างด้าวค้าสินค้าเกษตรพื้นเมือง (บัญชี 3 ข้อ 13) และการขายอาหารและ เครื่องดื่ม (บัญชี 3 ข้อ 19) การอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาประกอบกิจการนี้จึงไม่มี ความหมาย

บทที่ 4

ผลกระทบของการบังคับใช้ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

ฉบับแก้ไขต่อเศรษฐกิจและการลงทุนในอนาคต

เป็นที่ทราบกันดีว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันอยู่ในช่วงวิกฤต เนื่องจากปัญหามากมายไม่ว่าจะเป็นความไม่มั่นคงทางการเมือง ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ การประกาศนโยบายปกป้องค่าเงินบาท เป็นต้น และในขณะเดียวกันมีประเทศที่กลายเป็นคู่แข่งที่สำคัญของประเทศไทย เช่น จีน และเวียดนาม ในการดึงดูดเม็ดเงินลงทุนจากต่างประเทศ ทำให้นักลงทุนต่างชาติจำนวนมากที่เคยให้ความสนใจในการลงทุนในประเทศไทยโยกย้ายเงินลงทุนไปยังประเทศอื่นๆ ซึ่งมีความมั่นคงภายในประเทศและให้สิทธิประโยชน์ทางการลงทุนที่ดีกว่า

ในอดีตนั้นประเทศไทยเป็นประเทศที่น่าสนใจลำดับต้นๆสำหรับนักลงทุนต่างชาติในการที่จะเข้ามาลงทุน เนื่องจากนโยบายการค้าที่เสรีและมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่างๆ โดยมี พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายหลักในการควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในหลายสาขา ต่อมาเมื่อมีการเสนอแก้ไข พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ปรากฏว่ามีเสียงคัดค้านจากฝ่ายผู้ลงทุนต่างชาติว่าไม่สมควรแก้ไขในหลายประเด็นที่น่าเสนอ เนื่องจากทำให้นักลงทุนเกิดความไม่แน่ใจในนโยบายการค้าเสรีของไทย ซึ่งอาจส่งผลเป็นอย่างมากต่อเม็ดเงินลงทุนจากต่างประเทศ ดังนั้นจึงสมควรที่จะต้องศึกษาถึงผลกระทบจากการแก้ไข พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าวอย่างถี่ถ้วนเพื่อป้องกันผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศ

4.1 สาระสำคัญในการแก้ไข

การเสนอแก้ไข พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 นั้นมีการเสนอให้แก้ไขในหลายมาตราด้วยกัน²⁴ ในที่นี้จะศึกษาเฉพาะมาตราที่เป็นสาระสำคัญเท่านั้น ดังต่อไปนี้

1. คำนิยาม “คนต่างด้าว” (แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “คนต่างด้าว” ในมาตรา 4 เดิม)

เดิมพิจารณาความเป็นคนต่างด้าวจากสัดส่วนการถือหุ้น /ลงทุน ของคนต่างด้าวเท่านั้น ได้แก้ไขโดยให้ พิจารณาจากสิทธิออกเสียงด้วย คือ หากคนต่างด้าวมีสิทธิออกเสียงตั้งแต่กึ่งหนึ่งขึ้นไปของนิติบุคคลนั้น ให้ถือว่่านิติบุคคลนั้นเป็นคนต่างด้าว เพื่อ

²⁴ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ที่ผ่านการเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2550

ป้องกันไม่ให้มีการออกหุ้นบุริมสิทธิให้คนต่างด้าวที่ลงทุนน้อยกว่าคนไทยมีสิทธิออกเสียงมากกว่าคนไทย

สำหรับผู้ที่ประกอบธุรกิจอยู่แล้วและได้รับผลกระทบจากการแก้ไขคำนิยามทำให้เปลี่ยนสถานะเป็นคนต่างด้าว จะต้องแจ้งเพื่อขอหนังสือรับรองภายใน 1 ปี และสามารถประกอบธุรกิจต่อไปได้ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ (มาตรา 10 ของร่าง พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวฉบับแก้ไข)

1. บัญชีหนึ่งและบัญชีสองซึ่งเป็นธุรกิจที่กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม จะมีระยะเวลาในการปรับตัว 3 ปี (ปรับโครงสร้างของหุ้นส่วนและสิทธิในการออกเสียง) ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในทันที
 2. บัญชีสาม สามารถประกอบธุรกิจได้ตลอดไปจนกว่าจะเลิก
2. บทกำหนดโทษ
- กรณีประกอบธุรกิจโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือถือหุ้นแทน (nominee) ให้เพิ่มโทษปรับและปรับรายวันให้สูงขึ้น 5 เท่า จากเดิมปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท เป็นห้าแสนบาทถึงห้าล้านบาท และโทษปรับรายวันจากวันละหนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท เป็นปรับวันละห้าหมื่นบาทถึงสองแสนห้าหมื่นบาท ส่วนโทษจำคุกให้เพิ่มโทษจากไม่เกิน 3 ปี เป็นไม่เกิน 5 ปี
3. ปรับปรุงบัญชีธุรกิจที่ควบคุม ดังนี้
 1. ยกเลิกธุรกิจที่มีกฎหมายควบคุมและกำหนดชัดเจนว่าไม่อยู่ภายใต้ การควบคุมของกฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว คือ ธุรกิจนำเที่ยว
 2. ยกเลิกธุรกิจที่มีกฎหมายหรือมีหน่วยงานอื่นดูแลอยู่แล้ว และหน่วยงานดังกล่าวได้ขอให้กระทรวงพาณิชย์ยกเลิกการควบคุมธุรกิจนั้น ได้แก่
 - (1) ธุรกิจซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเฉพาะที่ไม่มีการส่งมอบสินค้า และธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง
 - (2) ธุรกิจหลักทรัพย์ อนุพันธ์ และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง
 - (3) ธุรกิจธนาคารพาณิชย์
 - (4) ธุรกิจเงินทุนและธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์
 - (5) ธุรกิจประกันวินาศภัยและธุรกิจประกันชีวิต

3. แก้ไขให้ธุรกิจค้าส่งค้าปลีก ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ทุกประเภทเป็นธุรกิจสงวนเนื่องจากผู้ประกอบการไทยยังไม่สามารถแข่งขันได้ในด้านเงินทุน เทคโนโลยี การบริหารจัดการ และด้านการตลาด ซึ่งการเข้ามาประกอบธุรกิจของธุรกิจต่างตัวรายใหญ่มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการไทยรายย่อยเป็นอย่างมาก

4.2 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการลงทุนในอนาคต

การศึกษาผลกระทบจากการแก้ไข พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ต่อเศรษฐกิจและการลงทุนในอนาคตนั้น จะแยกพิจารณาตามสาระสำคัญของการแก้ไข ดังต่อไปนี้

4.2.1 ผลกระทบจากการแก้ไขคำนิยามของคนต่างด้าว

การแก้ไขคำนิยามของคนต่างด้าวโดยการให้พิจารณาถึงสิทธิในการออกเสียง ซึ่งได้กำหนดระยะเวลาให้ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบปรับเปลี่ยนโครงสร้างหรือปรับสัดส่วนการถือหุ้นดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ทำให้กฎหมายมีความชัดเจนและเหมาะสมกับสถานการณ์มากขึ้น แต่อย่างไรก็ดีอาจมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการลงทุนในหลายมิติ โดยในที่นี้จะศึกษาในส่วนของผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรง หรือ FDI (Foreign Direct Investment) และผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน

4.2.1.1 ผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรง หรือ FDI (Foreign Direct Investment)

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการดำเนินธุรกิจของคนต่างด้าวครั้งนี้ ต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (การแก้ไขนิยามดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อบริษัทต่างด้าวและธุรกิจที่ไม่ได้มีกฎหมายใดจำกัดสัดส่วนการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ หรือได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)) อาจแยกพิจารณาเป็น 3 ประเด็นคือ ผลกระทบต่อนักลงทุนที่มีการลงทุนในประเทศไทยอยู่แล้ว ผลกระทบต่อแนวโน้มการลงทุนโดยตรงในระยะข้างหน้า และผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ผลกระทบต่อนักลงทุนรายเดิม การที่ร่างพ.ร.บ.ได้กำหนดบทเฉพาะกาลซึ่งกำหนดให้บริษัทต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจตามบัญชี 1 และบัญชี 2 ปรับลดสัดส่วนการถือหุ้นและสิทธิออกเสียงให้ถูกต้องภายใน 2 ปี ส่วนบริษัทต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจตามบัญชี 3 ให้ดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ซึ่งทำให้ผลกระทบต่อธุรกิจต่างด้าวที่มีการลงทุนในประเทศไทยอยู่แล้วโดยส่วนใหญ่คงมีจำกัด ที่ผ่านมการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทยมีมูลค่าการลงทุนสะสมรวมทั้งสิ้นประมาณ 69,000 ล้าน

ดอลลาร์ฯ หรือประมาณ 2.5 ล้านล้านบาท ในจำนวนนี้ 48% เป็นบริษัทที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม การผลิต ขณะที่ 52% เป็นธุรกิจด้านการบริการ เกษตรกรรม เหมืองแร่และอื่นๆ²⁵

ผลกระทบต่อนักลงทุนใหม่ แม้ว่าการแก้ไขกฎหมายจะไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการต่างชาติที่ ประกอบธุรกิจในประเทศไทยอยู่แล้วในวงกว้าง แต่ผลที่จะมีต่อแนวโน้มการลงทุนใหม่ที่จะเกิดขึ้นใน ระยะข้างหน้าอาจมีมากกว่า เนื่องจากนักลงทุนจะมีข้อกังวลต่อกฎหมายที่เปลี่ยนแปลง หรือความ เสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นหากมีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบที่เคยอนุญาต นอกจากนี้ สถานะทางการ แข่งขันของผู้ประกอบการรายใหม่จะเสียเปรียบผู้ที่เข้ามาดำเนินธุรกิจก่อนหน้านี้ เนื่องจากนักลงทุน ใหม่จะไม่สามารถดำเนินธุรกิจและมีอำนาจบริหารจัดการได้ภายใต้เงื่อนไขเดียวกับที่นักลงทุนที่มี การลงทุนอยู่แล้ว ซึ่งได้รับผ่อนผันให้ดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ภาวะดังกล่าวอาจส่งผลให้ธุรกิจต่างชาติ มีความสนใจเข้ามาลงทุนในไทยน้อยลง

ผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึงประการหนึ่งคือ ผลกระทบในทางอ้อมต่อการลงทุนโดยตรงในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งแม้ว่ากฎหมายจะเปิดให้มีการ ลงทุนของต่างชาติได้โดยไม่จำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติ แต่ในแต่ละขั้นตอนของการดำเนิน ธุรกิจของภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะธุรกิจส่งออก จะต้องพึ่งพาธุรกิจบริการที่สนับสนุน ภาคอุตสาหกรรมหลากหลายประเภท เช่น ระบบโลจิสติกส์หรือบริษัทการค้าระหว่างประเทศ (International Trading Company) ประสิทธิภาพในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมจึงต้องขึ้นอยู่กับ ระดับความชำนาญ เทคโนโลยี และประสิทธิภาพของธุรกิจบริการสนับสนุนเหล่านั้น อันจะเป็น ส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้ไทยก้าวขึ้นไปสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิตในภูมิภาค การขาดเทคโนโลยี ที่ก้าวหน้าและทันสมัยอาจเป็นอุปสรรคที่ทำให้ธุรกิจภาคบริการของไทยไม่มีการพัฒนาประสิทธิ ภาพอย่างเต็มที่ และอาจเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาประสิทธิภาพของซัพพลายเชนของบริษัท ต่างชาติ กฎหมายนี้จึงอาจส่งผลให้ไทยมีความน่าดึงดูดน้อยลงสำหรับธุรกิจต่างชาติที่ต้องการเข้า มาขยายการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมอีกด้วย

4.2.1.2 ผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

นักลงทุนต่างชาติได้เข้ามามีบทบาทในตลาดหุ้นไทยค่อนข้างมากในปัจจุบัน โดยมีสัดส่วน ถึงร้อยละ 34 ของมูลค่าการซื้อขายทั้งหมดในปี 2549 โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีนักลงทุนต่างชาติ ถือหุ้นในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงและอาจจะได้รับผลกระทบจากการแก้ไข พ.ร.บ.ดังกล่าว ได้แก่ กลุ่ม โทรคมนาคม และอสังหาริมทรัพย์ โดยร่าง พ.ร.บ.ที่มีการแก้ไขใหม่นี้จะส่งผลกระทบต่อบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งมีบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ถือหุ้นในลักษณะผ่านตัวแทนในกรณีธุรกิจที่อยู่ใน

²⁵ ข้อมูลจากบริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด

บัญชี 1 และ 2 เพราะทำให้บริษัทเดิมที่ตั้งอยู่แล้วและมีการถือหุ้นและสิทธิออกเสียงของต่างชาติเกินกว่าที่คำนิยามใหม่กำหนด ต้องทำการปรับโครงสร้างของบริษัทใหม่

อย่างไรก็ตาม จำนวนบริษัทจดทะเบียนที่เข้าข่ายต้องปรับตัวดังกล่าวอาจจะมีอยู่ไม่มากนัก โดยทางตลาดหลักทรัพย์ประเมินในเบื้องต้นว่าจะมีบริษัทจดทะเบียนไม่เกิน 15 รายได้รับผลกระทบจากการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ฉบับนี้ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในหุ้นกลุ่มสื่อสาร (กลุ่มดังกล่าวคิดเป็น 8.2% ของมูลค่าตลาดโดยรวม) ส่วนผลกระทบของการแก้ไข พ.ร.บ.ต่างตัวต่อบริษัทจดทะเบียนนั้น เมื่อมองในด้านบวกแล้ว การแก้ไขร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวมีเจตนาในการพยายามที่จะทำให้การจำแนกสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติในธุรกิจในประเทศไทยเป็นไปอย่างชัดเจนและมีความโปร่งใสมากขึ้นจากเดิมที่การตีความยังมีความไม่ชัดเจน จนนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากช่องว่างของกฎหมาย ประกอบกับ ยังเป็นการปกป้องธุรกิจของคนไทยในบัญชี 1 และ 2 และเปิดโอกาสให้คนไทยที่มีความพร้อมในการลงทุนมีโอกาสได้เข้าลงทุนในบริษัทซึ่งเดิมเคยมีสัดส่วนเงินลงทุนส่วนใหญ่เป็นของต่างชาติมากขึ้น

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของร่าง พ.ร.บ.ที่มีการแก้ไขใหม่ พบว่า ระดับความรุนแรงของร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวยังไม่มากอย่างที่หลายฝ่ายกังวลไว้ในเบื้องต้น เนื่องจากกับธุรกิจส่วนใหญ่ในตลาดหุ้นจะอยู่ในบัญชีที่ 3 (ธุรกิจการค้าและบริการ)ซึ่งยังคงสามารถประกอบธุรกิจได้ตามปกติตลอดจน ธุรกิจบัญชีที่ 1 และ 2 ยังคงมีระยะเวลาในการปรับตัวอีกพอสมควรนับจากนี้ไปจนกว่าที่ร่าง พ.ร.บ.จะผ่านกระบวนการพิจารณาต่างๆ จนกระทั่งมีผลบังคับใช้ อย่างไรก็ตาม การแก้ไข พ.ร.บ.ดังกล่าวอาจจะส่งผลกระทบต่อภาพรวมการลงทุนในมุมมองของผู้ลงทุนต่างชาติได้ในเชิงผลกระทบต่อบรรยากาศการลงทุน และอาจกระทบต่อราคาหุ้นตัวอื่นๆ ที่มีสัดส่วนของต่างชาติถือครองอยู่ ประกอบกับจังหวะที่ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้เข้าสู่การพิจารณาแก้ไข เป็นช่วงเวลาที่สามารถลงทุนในตลาดหุ้นได้รับแรงกดดันจากปัจจัยลบหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการออกมาตรการป้องกันความเสี่ยงกำไรค่าเงินของ ธปท. และเหตุวินาศกรรมในกรุงเทพฯ ซึ่งยังเป็นการกดดันการปรับตัวของดัชนีตลาดหลักทรัพย์ได้ในระยะต่อไป

4.2.2 ผลกระทบจากการปรับเพิ่มบทกำหนดโทษ

ในร่าง พ.ร.บ. ฉบับใหม่ที่ได้มีการแก้ไขบทกำหนดโทษให้สูงขึ้นทั้งโทษปรับและโทษจำคุก โดยโทษปรับนั้นจะปรับเพิ่มขึ้น 5 เท่า ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวไปแล้ว ซึ่งเป็นการจูงใจให้ผู้ประกอบการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายมากขึ้น เนื่องจากโดยส่วนใหญ่แล้วผู้ฝ่าฝืนมักจะคำนึงถึงความคุ้มค่างระหว่างผลประโยชน์ที่จะได้รับกับอัตราโทษปรับของกฎหมาย หากกำหนดโทษปรับไว้สูงและผู้ฝ่าฝืนเห็นว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับไม่คุ้มกับโทษที่กำหนดไว้ ผู้ประกอบธุรกิจจะไม่กล้าที่จะฝ่าฝืนกระทำความผิดต่อไป

ส่วนโทษจำคุกจะปรับเพิ่มจากไม่เกิน 3 ปี เป็นไม่เกิน 5 ปี ในที่นี้จะเหมือนกับกรณีโทษปรับ คือเป็นการจูงใจให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายมากขึ้น แต่อาจส่งผลในเชิงลบ ด้านภาพลักษณ์ของประเทศไทยในนโยบายการค้าเสรี เพราะมีลักษณะของปิดกั้นการลงทุนของต่างชาติโดยใช้มาตรการทางกฎหมายคือบทลงโทษทางอาญาที่เข้มงวดมากเกินไป ดังนั้นอาจจะส่งผลให้ผู้ประกอบการต่างชาติจำนวนมากไม่กล้าเข้ามาลงทุนในประเทศไทย

4.2.3 ผลกระทบจากการปรับปรุงบัญชีธุรกิจที่ควบคุม

การปรับปรุงบัญชีธุรกิจที่ควบคุมตาม พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ที่มีการแก้ไขเฉพาะในบัญชี 3 นั้น เนื่องจากธุรกิจใบบัญชี 1 และบัญชี 2 มีผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยและทรัพยากรของประเทศจึงจำเป็นต้องควบคุมอย่างเข้มงวดเหมือนเดิม ส่วนธุรกิจใบบัญชีสามมีความจำเป็นต้องปรับปรุง เนื่องจากในหลายธุรกิจมีกฎหมายหรือหน่วยงานที่ควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวอยู่แล้ว จึงต้องยกเลิกการควบคุมตาม พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และในบางธุรกิจมีความจำเป็นต้องควบคุมให้เข้มงวดมากขึ้น ซึ่งได้แก่ธุรกิจค้าปลีกและค้าส่ง ซึ่งเป็นธุรกิจที่ผู้ประกอบการรายย่อยได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากเนื่องจากขาดความสามารถในการแข่งขัน โดยหลายรายถึงกับต้องเลิกกิจการ

ดังนั้นการแก้ไขปรับปรุงบัญชีแนบท้ายดังกล่าวจะส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายในรายธุรกิจมีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น และมีความชัดเจนในการควบคุมดูแลโดยตัวบทกฎหมายและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ แต่ทั้งนี้ควรจะมุ่งเน้นนโยบายการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการลงทุนมากขึ้นโดยการยกเลิกบัญชีแนบท้ายบัญชีที่ 3 เนื่องจากในปัจจุบันปรากฏว่ามีผู้ประกอบการไทยรายใหญ่ผูกขาดตลาดในหลายธุรกิจตามบัญชีแนบท้ายดังกล่าว จึงควรส่งเสริมให้มีการเปิดเสรีมากขึ้นเพื่อเพิ่มการแข่งขันของตลาดในประเทศ ซึ่งสุดท้ายแล้วผลประโยชน์ก็จะตกอยู่กับผู้ประกอบการไทยเองในการที่จะได้พัฒนาศักยภาพของตนในการแข่งขัน ขณะเดียวกันผู้บริโภคก็จะได้มีทางเลือกมากขึ้นในการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสมมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นโอกาสที่ประเทศไทยจะได้รับความรู้ความเชี่ยวชาญและเทคโนโลยีการผลิตสินค้าและบริการจากผู้ประกอบการต่างชาติที่เข้ามาลงทุน เพื่อรองรับ ภาวะการแข่งขันในตลาดโลกที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

แม้ว่าการแก้ไขพรบ.ประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวอาจมีผลกระทบต่อธุรกิจต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยอยู่แล้วไม่มากนัก แต่ผลกระทบต่อแนวโน้มการลงทุนในระยะข้างหน้าอาจมีมากกว่า การที่นักลงทุนยังคงไม่มั่นใจเกี่ยวกับรายละเอียดของร่างกฎหมายดังกล่าว อาจจะทำให้มีการตีความในลักษณะที่ว่ารัฐบาลส่งสัญญาณในเชิงลบต่อการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ และทำให้ต่างชาติลดความเชื่อมั่นที่มีต่อนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล ตลอดจน เป็นการสร้างแรงกดดันให้นักลงทุนในกรณีของนักลงทุนรายเดิมที่เข้าขายต้องปรับโครงสร้างใหม่ โดยส่งผลให้ต้องมีการลดสัดส่วนหุ้นที่ถืออยู่ให้กับนักลงทุนชาวไทย ซึ่งในบางกรณีจะประสบกับความลำบากในการหาผู้ที่สามารถรับซื้อหากหุ้นที่ต้องการขายมีจำนวนมาก และยังเป็นปัจจัยที่กระทบต่อการพิจารณาตัดสินใจของนักลงทุนรายใหม่ว่าจะลงทุนในประเทศไทยหรือไม่

สิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งคือการสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติ ตลอดจน การชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับนักลงทุนต่างชาติเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการลงทุนของเอกชนในอนาคต ซึ่งทางการไทยจำเป็นที่จะต้องเร่งทำการชี้แจงเรื่องดังกล่าวและสร้างความเข้าใจให้กับนักลงทุนต่างประเทศโดยเร็วที่สุด ควบคู่กับการออกมาตรการต่างๆที่จะเป็นการช่วยฟื้นฟูความเชื่อมั่นและสนับสนุนการลงทุนจากต่างชาติเพิ่มเติมในระยะต่อไป

สำหรับนโยบายด้านการลงทุนจากต่างประเทศ รัฐบาลควรมีความชัดเจนถึงทิศทางและนโยบายในการเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ トラบิตที่ประเทศไทยยังต้องพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งในด้านเงินทุน เทคโนโลยีขั้นสูง และการเข้าถึงตลาดในต่างประเทศผ่านทางเครือข่ายของบริษัทข้ามชาติ นโยบายด้านการลงทุนของรัฐบาลไทยจะต้องมีความชัดเจนถึงท่าทีที่จะสนับสนุนการลงทุน ทั้งนี้ การใช้กฎหมายธุรกิจต่างด้าวเพื่อปกป้องธุรกิจของคนไทยจากการเข้ามาแข่งขันโดยธุรกิจต่างชาติจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลได้และผลเสียทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ภายใต้การแข่งขันในเวทีการค้าระหว่างประเทศ ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเป็นสิ่งที่ไม่อาจแยกขาดออกจากกันได้ นอกจากนี้ประเทศไทยอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ที่ปัจจุบันดำเนินไปในห้วงกระแสการเปิดเสรี และแนวโน้มการลงทุนโดยตรงของโลกที่หันไปสู่ภาคบริการมากขึ้น

การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายธุรกิจให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาวะปัจจุบันนับเป็นการดำเนินการที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม การแก้ไขกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งควรมีการพิจารณา

ประเด็นที่เกี่ยวข้องและแก้ไขไปพร้อมๆกันด้วย สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน อาจต้องกลับมาทบทวนถึงหมวดหมู่ธุรกิจที่ไทยต้องการสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ และไม่มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการไทย ควรมี การเปิดกว้างให้มีการลงทุนอย่างเสรี สำหรับธุรกิจใดที่ผู้ประกอบการไทยยังขาดความสามารถที่จะแข่งขัน กรอบแนวทางการผ่อนคลायข้อจำกัดควรเป็นเช่นไร

ทั้งนี้ แม้วามีพรม .การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว แต่การที่ไทยมีข้อผูกพันตามข้อตกลงการค้าเสรี หรือ FTA รวมทั้งพันธกรณีที่มีไว้กับ WTO ความตกลงเหล่านี้จะเป็นเงื่อนไขขยักเว้นในการเปิดให้บริษัทต่างชาติเข้ามาดำเนินธุรกิจได้ตามเงื่อนไขตามความตกลงหรือสนธิสัญญาที่ผูกพันไว้ และถ้าพิจารณาประเทศที่เรากำลังมีการเจรจาเปิดเสรีภาคบริการ ไม่ว่าจะครอบคลุมความตกลงอาเซียน ความตกลง FTA ระหว่างไทยกับออสเตรเลีย และ FTA ที่กำลังมีการเจรจากับคู่เจรจาสำคัญ เช่น สหรัฐ ญี่ปุ่น หรือจีน ล้วนแล้วแต่เป็นประเทศที่มีธุรกิจผู้ให้บริการที่มีระดับเทคโนโลยีและความเชี่ยวชาญขั้นสูง (Sophisticated Service Providers) ซึ่งก็เท่ากับว่ากฎหมายธุรกิจต่างด้าวมีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติน้อยมากหากความตกลง FTA มีผลบังคับ แนวทางดำเนินการต่อการรับมือกับการแข่งขันที่จะเข้ามาจากต่างชาติจึงไม่ใช่การยืดเวลาที่จะปิดกั้นการทำธุรกิจของคนต่างด้าว แต่ควรมีแนวทางรองรับสำหรับผู้ที่จะได้รับผลกระทบ มีการชำระกฎหมายที่จะเข้ามาดูแลการดำเนินธุรกิจ โดยให้ความสำคัญต่อทั้งผู้บริโภค ผู้ประกอบการไทย ความต้องการการลงทุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

ด้วยเหตุนี้ การปรับปรุง แก้ไข หรือร่างกฎหมายเพิ่มเติมจึงควรมุ่งให้เป็นไปเพื่อควบคุมดูแลการดำเนินธุรกิจให้มีสภาวะแวดล้อมการแข่งขันที่เป็นธรรม โดยไม่มีการแบ่งแยก (Nondiscrimination) แต่คำนึงการป้องกันการผูกขาดโดยผู้ประกอบการรายใหญ่หรือผู้ประกอบการน้อยราย ซึ่งจะเป็นส่วนที่ช่วยคุ้มครองผู้ประกอบการรายย่อย ขณะเดียวกันยังคงรักษาสภาวะแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการแข่งขัน ซึ่งจะเป็นที่มาของการพัฒนาประสิทธิภาพ คุณภาพและนวัตกรรมสำหรับสินค้าและบริการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยมิได้มีนโยบายการลงทุนของคนต่างด้าวที่ชัดเจน กล่าวคือในด้านหนึ่งเรามีมาตรการที่หลากหลายในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อที่จะดึงดูดทุนต่างชาติ แต่ในขณะเดียวกันเราก็มีกฎหมายที่กีดกันมิให้คนต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจในหลายสาขา โดยเฉพาะธุรกิจบริการ โดยให้เหตุผลว่า ผู้ประกอบการไทยไม่มีความพร้อมในการแข่งขัน การมีข้อจำกัดที่มากเกินไปนั้นไม่สอดคล้องกับสภาพของเศรษฐกิจไทยที่เป็นเศรษฐกิจเปิด ซึ่งมีรายได้จากการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศในระดับที่สูง ทำให้ต้องพึ่งพาการลงทุนและเทคโนโลยีของคน

ต่างตัวในหลายสาขาบริการ ไม่ว่าจะเป็นการขนส่ง การสื่อสาร หรือการเงิน เพื่อที่จะรักษา ศักยภาพในการแข่งขันของภาคธุรกิจไทยในตลาดโลก

รัฐบาลไทยควรทบทวนรายชื่อธุรกิจต้องห้ามสำหรับคนต่างตัวที่ปรากฏอยู่ในบัญชีแนบท้าย พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างตัว พ.ศ. 2542 ว่าธุรกิจใดควรเปิดเสรี ธุรกิจใดควรเป็นธุรกิจสงวนสำหรับคนไทยและเพราะเหตุผลใด เมื่อมีการปรับปรุง รายการธุรกิจให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของเศรษฐกิจไทยแล้ว ควรที่จะมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเพื่อให้มีการอำพรางตนของคนต่างตัวในธุรกิจนั้นๆ อีก ในระยะสั้นควรมีการตรวจสอบการถือหุ้นของ คนต่างตัวผ่านนอมินีในธุรกิจบริการบางประเภทที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย อย่างชัดเจน เช่น การครอบครองที่ดินของคนต่างชาติ ธุรกิจบาร์เบียร์ ธุรกิจอาบอบนวด หรือ ธุรกิจที่มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีจำกัดของประเทศที่อาจผิดกฎหมาย เช่น การพัฒนา อสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่อนุรักษ์ เป็นต้น และดำเนินการทางกฎหมายกับทั้งคนต่างตัวและนอมินี ไทยที่ร่วมกันกระทำความผิดอย่างจริงจัง

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

- (1) ควรมีการทบทวนรายชื่อธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างตัวเข้ามาประกอบธุรกิจในบัญชีแนบท้าย พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างตัว พ.ศ. 2542 ในรายละเอียดทุกปี ทั้งนี้ มาตรา 9 ของกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการประกอบธุรกิจของคนต่างตัวทบทวน ประเภทของธุรกิจในบัญชีแนบท้าย พ.ร.บ. อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งเพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพาณิชย์ แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่มีการดำเนินการแต่อย่างใดตั้งแต่กฎหมายฉบับ นี้มีผลบังคับใช้ในช่วง 7 ปีที่ผ่านมา
- (2) ควรมีการทบทวนกฎหมายทุกฉบับที่มีการจำกัดสิทธิของคนต่างตัวในการประกอบกิจการ (รวมถึงกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างตัว) ว่าควรมีกระบวนการและ ขั้นตอนในการประเมินต้นทุนและผลประโยชน์จากการกีดกันคนต่างตัวอย่างไร
- (3) ควรมีการทบทวนบทบัญญัติของกฎหมายทุกฉบับที่ให้การคุ้มครองผู้ประกอบการใน ประเทศให้มีข้อยกเว้นให้ผู้ประกอบการต่างชาติสามารถประกอบธุรกิจแข่งขันกับ ผู้ประกอบการในประเทศได้ในกรณีในตลาดภายในประเทศผูกขาดหรือมีผู้ประกอบการน้อย รายส่งผลให้ตลาดไม่แข่งขันและบริการไม่มีประสิทธิภาพ
- (4) เมื่อมีการกีดกันธุรกิจต่างๆ ที่ห้ามต่างชาติประกอบกิจการอย่างเหมาะสมกับสภาพ ความเป็นจริงของเศรษฐกิจไทยและแนวนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยรวมแล้ว ควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการในการกำหนดสัญชาติของนิติบุคคลให้รัดกุม กว่าเดิม ไม่ว่าจะใช้วิธีการคำนวณสัดส่วนหุ้นส่วนโดยใช้หุ้นที่มีสิทธิออกเสียง การนับรวม หุ้นทางอ้อม หรือการใช้อำนาจในการบริหารจัดการประกอบในการพิจารณาที่ดี

- (5) ในระยะสั้น ควรมีการตรวจสอบการถือหุ้นผ่านนอมินีในธุรกิจบริการที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างชัดเจน เช่น ธุรกิจบาร์เบียร์ในย่านพญา หรือธุรกิจที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีจำกัดของประเทศที่อาจผิดกฎหมาย เช่น การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่อนุรักษ์ เป็นต้น และดำเนินการทางกฎหมายกับคนต่างด้าวและคนไทยที่เกี่ยวข้องตามบทบัญญัติของมาตรา 36 และ 37 แห่ง พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 และมาตรา 113 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
- (6) ควรมีการปรับลดอัตราโทษจำคุกให้เป็นไม่เกิน 3 ปี ตามอัตราเดิม เนื่องจากอัตราโทษใหม่สูงเกินไป อันอาจเป็นการกีดกันการลงทุนในมุมมองของนักลงทุนต่างชาติ



บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เดือนเด่น นิคมบริรักษ์, การประกอบกิจการของบริษัทต่างชาติในประเทศไทย, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, กรุงเทพฯ, 2549

ประสิทธิ์ เอกบุตร, ผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542, สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ, 2548

บ้านอก และบ้านอกกรอบ, บทวิเคราะห์ 25 ประเด็นหลักในดีลเทคโนโลยีโอเวอร์กลุ่มชินคอร์ป, กรุงเทพฯ, 2549

ภาษาอังกฤษ

Establishing a place of business in the United Kingdom, Ince & Co, London, 1990

Folsom, Ralph H, Michael Gordon, and John Spanogle (2000), International Trade and Investment in a Nutshell, West Group, USA

Jack A. Gottschank, The Global Trade and Investment Handbook, Singapore, 1994

Shawn C. Conway, "Update on foreign investment regulations in the US", International Company and Commercial Law Review, 1990

Statement on Foreign Direct Investment Policy, U.S. Department of Treasury, 1991

The Official Yearbook of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, London, 2004



ประวัติผู้เขียน

นางสาวนันทิยะ มหาเทียน

วุฒิการศึกษา

จบปริญญาตรีคณะนิเทศศาสตร์ และ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

จบปริญญาโทบริหารศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ และ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ประสบการณ์การทำงาน

ตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายบุคคล บริษัท เจริญชัยโลหะกิจ 1993 จำกัด

